

Årsredovisning 2018

DANDERYDS KOMMUN

Omslagsbilden:

Innehåll

Kommunstyrelsens ordförande

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Förvaltningsberättelse	4
Konkurrensneutralitet	8
Målstyrning	10
Ekonomisk och finansiell analys	13
Personal	22
Miljö	24

RÄKENSKAPER

Resultaträkning	27
Balansräkning	28
Finansieringsanalys	29
Notförteckning	30
Driftredovisning 2018	37
Borgensåtagande 2018	39
VA-verksamhet	40
Avfallsverksamhet	43

VERKSAMHETERNA

Kommunstyrelse	45
Överförmyndarnämnd	47
Miljö- och hälsoskydds nämnd	48
Byggnadsnämnd	50
Teknisk nämnd	52
Vatten och avlopp	54
Avfall	56
Fastighetsnämnd	58
Kultur- och fritidsnämnd	60
Utbildningsnämnd	62
Socialnämnd	65
Produktionsutskott	67
Djursholms AB	70
Studievägen Fastighets AB	72

BILAGOR

Nämndernas ledamöter	74
Redovisningsprinciper 2018	76
Definitioner till årsbokslut 2018	78
Begreppsförklaringar till RK-analysen	79

Förvaltningsberättelse

Fortsatt god kvalitet i kommunens verksamheter

Årets resultat

Kommunen fortsatte att leverera verksamhet och service av god kvalitet till dem som lever, bor och verkar i Danderyd. Kommunen hade goda resultat i olika nationella och regionala mätningar samt jämförelser, och uppnådde ambitionsnivåerna för sju av åtta övergripande mål. Måluppfyllelsen av respektive övergripande mål analyseras mer ingående i avsnittet *Målstyrning*.

Danderyds kommun redovisade ett underskott på -78,4 miljoner kronor. Kommunen tog fram en åtgärdsplan för att minska nämndernas nettokostnader, med start 2019 men med tyngdpunkt på 2020 och 2021. Under en längre tidsperiod har kommunen haft ett starkt skatteunderlag vilket har bidragit till en årlig ökning av skatteintäkterna på cirka 3,5 procent, motsvarande cirka 60 miljoner kronor. Årets skatteintäkter ökade med 25 miljoner kronor vilket motsvarar cirka 1,5 procent. Underskottet hade flera orsaker och de huvudsakliga var lägre skatteintäkter för kommunen än vad som var budgeterat, nämndernas underskott samt lägre exploateringsintäkter jämfört med budget. Soliditeten var fortsatt hög trots det negativa resultatet.

Danderyds ekonomiska utveckling

Danderyd är starkt beroende av omvärldsfaktorer som konjunkturen och det ekonomiska läget i riket. Kommunens budget baseras på beräkningar av bruttonationalprodukten (BNP), sysselsättning samt löne- och prisförändringar. Tillammans med kommunens skattekraft¹ utgör dessa delar en grund för skatteunderlaget. Skattekraften grundar sig på den taxerade inkomsten hos medborgarna i kommunen. Kommunens skattekraft per invånare uppgick 2018 till 368 682 kronor. Medelskattekraften i riket var 208 818 kronor per invånare.

Närmare en av fyra kommuner, 24,8 procent, redovisade ett negativt resultat 2018, vilket var fler än 2017, då endast 7,2 procent av kommunerna i landet redovisade ett underskott.

Kommunsektorn redovisade fortfarande ett samlat överskott på 13,8 miljarder kronor, vilket är det lägsta sedan 2014. Kommunerna försämrade totalt sitt resultat med 9,7 miljarder kronor jämfört med 2017. Då uppvisade kommunerna starka finanser, men minskade verksamhetsintäkter 2018 gjorde att resultaten blev lägre än året innan. En bidragande orsak till de minskade verksamhetsintäkterna var att statsbidragen minskade kraftigt till följd av att ersättningar som är relaterade till migration och asylmottagning har minskat kraftigt. Ytterligare en bidragande faktor till det försämrade resultatet i kommunsektorn var ökade verksamhetskostnader. Dessa uppgick till totalt 1 062 miljarder kronor under 2018, vilket innebar en ökning med 4,1 procent sedan 2017.

---

¹ Skattekraften definieras som skatteunderlaget per invånare vid taxeringsårets ingång. Den genomsnittliga skattekraften, medelskattesatsen, beräknas genom att väga den kommunala skattesatsen med skatteunderlaget i respektive kommun.

Danderyds kommun i den regionala utvecklingen

Under senare år har Stockholmsregionen, med en folkmängd på drygt 2,3 miljoner invånare, vuxit med mellan 30 000 och 40 000 invånare per år. Befolkningen i Stockholms län ökade med cirka 36 000 personer under 2018. Ökningen för länet låg något högre än medelvärdet för de fem föregående åren. Ökningen blev drygt 1,5 procent för Stockholms län, jämfört med drygt 1,1 procent för riket. Den främsta förklaringen till den stora folkökningen är inte en naturlig tillväxt, utan att antalet personer som har flyttat till regionen har varit fler än de som har flyttat ut. Prognosen är att tillväxten ökar ytterligare framöver. Stockholms län är den region i riket som har den största befolkningstillväxten, inte minst inom nordostsektorn där Danderyd ingår. Kommunen befinner sig i en storstadsregion där arbetsmarknaden kan betraktas som gemensam över kommungränserna. Regionen har en stor arbetsmarknad inom branscher som finans, elektronik och handel. Samtidigt ställer det krav på kommunen att vara en attraktiv arbetsgivare när konkurrensen om arbetskraften ökar.

Stockholm Nordost (Stono) är en sammanslutning av de sex kommunerna Danderyd, Täby, Vallentuna, Norrtälje, Vaxholm och Österåker. Stono samarbetar kring frågor som rör tillväxt, infrastruktur och näringsliv. Under 2017 och 2018 hade Danderyd ordförandeskapet.

En gemensam vision för att utveckla regiondelen har sedan tidigare antagits av de sex nordostkommunerna. Tidsperspektivet för visionen sträcker sig till 2040 med sikte på 2050. Visionen visar hur de sex kommunerna, gemensamt och var för sig, tar sitt ansvar för tillväxten och

vilka insatser som krävs från andra aktörer, till exempel Trafikverket och Region Stockholms trafikförvaltning.

Socialnämnden ombesörjer hela kommunens ansvar för flyktingverksamheten, förutom utbildning. Kostnaderna för nyanlända familjer och vuxna som har fått uppehållstillstånd avser främst handläggning och försörjningsstöd.

Mottagandet av nyanlända var en stor utmaning under året. Inflyttning ägde rum i de modulhus som kommunen har uppfört på Rinkebyvägen, Ekeby. Modulhusen vid Båtmanstorpet blev klara hösten 2018.

En stor andel av de nyanlända är kvotflyktingar. De är utvalda av FN:s flyktingorgan UNHCR och kommer direkt från flyktingläger i olika delar av världen. Ett bra mottagande med bra möjligheter till integration är personalkrävande och kräver insatser av både praktisk, ekonomisk och strategisk karaktär. Arbetet med välkomstcentret har funnit sina former och är en uppskattad del av kommunens mottagande. Boendesök, både individuellt och i grupp, samt insatser av arbetscoacher är en viktig del av kommunens integrationsarbete.

Under 2018 tog kommunen emot 127 nyanlända personer: 66 vuxna och 61 barn. Av de 127 personerna var 48 kvotflyktingar. Totalt 113 personer kom från Mellanöstern och 8 från Afrika. Kommunens insats bestod främst av bostadsförsörjning samt försörjningsstöd. Danderyd tog även hand om de ensamkommande barn som främst kom under den senare delen av 2015 och 2017. Mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar var mindre än tidigare. Antalet ensamkommande som kommunen ansvarar för minskade successivt och uppgick vid årets slut till drygt 50. Utmaningen ligger i att hantera boendefrågor, stöd och uppföljning samt att förbereda ungdomarna för vuxenlivet.

Befolknings- och arbetsmarknadsutveckling i Danderyds kommun

Under 2018 ökade befolkningen i Danderyds kommun med 299 invånare till 33 177, en ökning med 0,9 procent jämfört med 2017. Kommunen noterade en ökning i grupperna 13–15, 16–18, 19–64 samt 65–79 år. Åldersgrupperna 0–6 år, 7–12 år samt 80 år och äldre minskade. En ökning förväntas framöver i alla åldersgrupper, förutom i åldrarna 0–6 och 7–12 år som i stället beräknas minska. Åldersgruppen 16–18 och 19–64 år förväntas procentuellt sett öka mest.

Förändringarna i befolkningsstrukturen ställer krav på kommunen, bland annat för att anpassa antalet förskolor. Elevunderlaget till gymnasiet minskade men förväntas öka på sikt, såväl i kommunen som i hela regionen.

Befolkningsökningen är till stor del beroende av bostadsbyggandet. Befolkningsprognosen i kommunen grundas på ett antagande om färdigställda bostäder. En större ökning än normalåret väntas mellan 2022–2023 då ett större antal nya bostäder planeras vara inflyttningsklara.

År 2018 låg arbetslösheten i kommunen inom arbetsför ålder (19–64 år) på cirka 2 procent, vilket var samma nivå som 2017. År 2018 var arbetslösheten för ungdomar i åldrarna 18–24 år 1,2 procent, vilket var 0,1 procentenheter högre än 2017. Arbetslösheten totalt i länet uppgick till cirka 5,5 procent. Danderyd hade fortsatt relativt låga kostnader för försörjningsstöd i jämförelse med jämförbara kommuner.

I Danderyd finns cirka 3 000 små och medelstora företag. Cirka 20 000 arbetstillfällen erbjuds, varav över hälften inom offentlig sektor. De privata företagen finns främst inom tjänstesektorn, som till exempel konsultföretag samt data- och elektronikföretag. Danderyds sjukhus och kommunen är de största arbetsgivarna. Av Danderyds cirka 33 000 invånare har ungefär 4 500 arbete i Danderyd medan cirka 12 000 arbetspendlar från Danderyd. Omkring 15 000 yrkesarbetare pendlar från annan ort till Danderyd. Närheten till Stockholm, de goda kommunikationerna, bra kommunal och kommersiell service, samt omgivande grönska och vattendrag gör kommunen intressant, både som bostadsort och för företagsetablering. Nyföretagandet i Danderyd är fortsatt bland de högsta i landet.

Kommunen anordnar årligen den välbesökta Företagsmässan samt frukostmöten för företagare med intressanta föreläsare. Viktig samverkan sker också med de sex nordostkommunerna för bättre infrastruktur och tillgång till arbetstillfällen inom nordostsektorn.

Utmaningar

Att få verksamheterna i Danderyds kommun att arbeta mot den nya visionen är en utmaning. Visionen är: *Sveriges bästa kommun att leva, bo och verka i.*

Danderyd möter invånarnas behov genom hela livet. Här kombineras den moderna trädgårdsstaden med hållbar stadsmiljö. Kommunens utveckling kännetecknas av engagemang och delaktighet.

Kommunens nya vision är i sig en utmaning eftersom siktet är högt för att kunna erbjuda medborgarna i Danderyd de allra bästa förutsättningarna. Det är även en utmaning med den nya visionen när kommunen samtidigt ska få en ekonomi i balans. Kommunens verksamheter ska arbeta mot visionen samtidigt som verksamheten ska effektiviseras.

Visionen och strategierna ligger till grund för en uppdaterad mål- och styrmodell. Det finns sex övergripande strategier som stöd för att kunna bryta ner visionen och skapa en styrmodell för kommunens verksamheter fullt ut från och med 2020. Dessa är:

1. hög tillgänglighet, öppen dialog och gott bemötande
2. hög kvalitet och stor valfrihet i de kommunala tjänsterna
3. civilsamhälle och näringsliv ska ha goda förutsättningar att verka i kommunen
4. omvärldsanalys och utvärdering är grunden för innovativ utveckling
5. samverkan och rätt prioriteringar är grunden för att nå effektivitet
6. en attraktiv arbetsgivare ger möjligheter för medarbetare och chefer att utvecklas.

Danderyds kommuns utveckling av den interna organisationen

Kommunens gemensamma kontaktcenter är under utveckling. Kontaktcentret kommer att finnas i nya Mörby centrum och innebär en mer samlad service av kommunens e-tjänster, telefoni och besök. De digitala utvecklingsprojekt som har genomförts underlättar för projektarbeten och samarbeten över förvaltningsgränserna. Samtidigt är det en utmaning att skapa förutsättningar för digitala arbetsplatser eftersom det krävs datamognad och kompetensutveckling av kommunens medarbetare.

Personalutmaningar

Kommunens förmåga att behålla och rekrytera personal fortsätter att vara en utmaning som visar sig inom allt fler yrkesgrupper. Tidigare var den begränsad till framför allt lärare och socialsekreterare. Till projekten som ska utveckla kommunen till en än mer attraktiv arbetsgivare hör frågor om hälsa och friskvård, arbetsmiljöarbete samt chefs- och ledarskapsprogrammet. Det senare påbörjades under 2017 och fortsatte för kommunens samtliga chefer under 2018.

Utveckling av centrala Danderyd

Sedan några år tillbaka utreder Danderyds kommun hur miljön längs med E18 kan förbättras. Området i anslutning till vägen är bullerstört och halterna av skadliga partiklar behöver reduceras. Kommunfullmäktige fattade beslut om fortsatt utredning av dels en eventuell framtida tunnelförläggning av vägen, från Stocksundsbron till Täbygränsen, dels ett alternativ där vägen går kvar i ytläge. Utredningsarbetet kommer att fortsätta de kommande åren. Även arbetet med en ny översiktsplan för Danderyds kommun startar under 2019. Tanken är att dessa två processer ska löpa parallellt och stor vikt kommer att läggas på kontinuerlig dialog med Danderydsbor och andra intresserade under arbetets gång.

Ett annat stort och viktigt projekt är den pågående om- och tillbyggnaden av Mörby centrum. Skandia Fastigheter AB rustar nu upp och bygger ut centrumet, medan kommunen ansvarar för investeringar i torg, park, gator och vägar samt en ny bussterminal. De av kommunens förvaltningar som har sina lokaler i Mörby centrum kommer att få nya upprustade lokaler i samband med ombyggnaden av centrum. Nya publika lokaler för huvudbibliotek och kontaktcenter kommer att skapas i centrumbyggnadens södra del. Området runt Mörby centrum fortsätter att utvecklas de kommande åren. Bland annat ersätts den nuvarande Kevingskolan med en ny större skola som även är tänkt att rymma en fullstor idrottshall. Bygget av drygt 100 nya bostäder längs med Golfbanevägen påbörjades under året. Kraftledningarna som tidigare gick genom kommunen har markförlagts vilket möjliggjorde bygget.

Ekonomiska utmaningar

Till de ekonomiska utmaningarna hör att få ner kommunens nettokostnader och att fasa ut exploateringsintäkterna i budgeten. Kommunens skatteintäkter inklusive utjämning påverkas av konjunktursvängningar i riket, snarare än av förändringar i kommunens skatteunderlag. En nedjustering i SKL:s skatteunderlagsprognos med 1 procent påverkar Danderyds kommuns skatteintäkter negativt med cirka 15 miljoner kronor.

Tendenser framöver är ökade pensionskostnader, vilka är svåra att prognostisera eftersom många variabler påverkar den totala kostnaden. För att se hur de ökade kostnaderna för pensioner kommer att påverka kommunens ekonomi upprättade kommunen långsiktiga prognoser tillsammans med KPA Pension.

Att hålla nere nettokostnadsökningarna för löner är en utmaning då konkurrensen på arbetsmarknaden är stor. Kravet på hög kompetens ökar, vilket i sin tur leder till ökade lönekrav. En förändrad demografisk bild bidrar i förlängningen till ökade kostnader då andel barn och äldre ökar, samtidigt som den yrkesverksamma andelen av befolkningen relativt sett minskar. Andelen av befolkningen som kräver särskilt stöd och särskilda insatser tenderar därmed att successivt öka. Detta gäller både barn och vuxna.

Konkurrensneutralitet

Konkurrensneutralitet gäller i Danderyds kommun

Danderyds kommun är sedan 1990-talet organiserad utifrån en beställar- och utförarmodell. Utbildningsnämnden samt socialnämnden är beställarnämnder som ersätter skola och omsorg utifrån de peng- och checknivåer som kommunfullmäktige har fastställt.

Utbildning

I kommunen fanns 36 förskolor, varav en även bedrev deltidsförskola, samt fyra verksamheter inom pedagogisk omsorg (familjedaghem) och tre öppna förskolor. Ungefär hälften av föräldrarna valde kommunal utförare och hälften fristående utförare. Omkring 50 barn gick i förskola utanför kommunen, samtidigt som knappt 200 barn från andra kommuner gick i förskola i Danderyd.

I kommunen fanns 16 skolor för förskoleklass till och med årskurs 9. Elva av dessa var kommunala och fem var fristående. I kommunen fanns också en internationell skola som inte följer svensk läroplan. Det fanns flera skolprofiler: språk, naturorienterad, Montessori och flera olika fördjupningsämnen. Sedan 2012 finns riksrekryterande profilklasser för matematik i årskurs 7–9 (Mörbyskolan) och engelska (Viktor Rydbergs samskola). Ungefär 300 elever gick i skolor utanför kommunen och cirka 30 skolpliktiga elever gick i skola utomlands. Från och med läsåret 2019/2020 kan inte skolpeng tas med utomlands, vilket utbildningsnämnden fattade beslut om i oktober 2018.

Eleverna i Danderyd kan fritt söka gymnasieskola bland alla kommunala gymnasieskolor i länet och i riket. Eleverna har rätt att ta med sig skolpengen. I länet finns en gemensam prislista som reglerar ersättning per elevplats på de olika programmen. Under höstterminen 2017 antogs cirka 40 procent till Danderyds gymnasium, cirka 20 procent till Viktor Rydbergs gymnasium i Djursholm och cirka 5 procent till Marina läroverket i Danderyd. Eleverna sökte i övrigt till cirka 100 skolor i Stockholms län och cirka 15 skolor i övriga Sverige och utomlands.

Äldreomsorg

Privata utförare ansvarar för drygt hälften av verksamheten inom hemtjänst och cirka 60 procent inom särskilt boende. Inom hemtjänsten fanns 12 privata utförare förutom den kommunala utföraren. Inom särskilt boende fanns fyra privata utförare utöver den i kommunal regi.

Produktionsutskottet

Produktionsutskottet ansvarar för verksamheterna i kommunal regi. I den egna produktionen ingår resultatenheter för förskola, skola, gymnasieskola samt äldreomsorg med hemtjänst och särskilt boende.

	Kommunala förskolor och skolor i Danderyds kommun (%)	Fristående förskolor och skolor alt andra kommunala skolor (%)
Förskola	44 (48)	56 (52)
Förskoleklass	75 (81)	25 (19)
Skola årskurs 1-6	79 (83)	21 (17)
Skola årskurs 7-9	58 (57)	42 (43)
Gymnasiet	35 (42)	65 (58)

	Kommunal regi (%)	Privata utförare alternativt i andra kommuner (%)
Hemtjänst	42 (43)	58 (57)
Vård- och omsorgsboende	37 (38)	63 (62)

* Resultat för 2017 inom parentes i tabellen.

Målstyrning

Måluppfyllelse

Danderyds kommun tillämpar målstyrning utifrån en målmodell som är fördelad på tre nivåer. Först i målstrukturen kommer kommunens övergripande mål (kommunfullmäktigemål), vilka följs av nämndernas inriktningsmål som kan sträcka sig över flera år och nämndernas resultatmål som avser det aktuella årets resultat.

Inriktningsmålen formuleras av nämnderna och fastställs av kommunfullmäktige (KF). Under 2018 arbetade verksamheterna utifrån en målmodell som innehöll åtta övergripande mål och 55 inriktningsmål. De 55 inriktningsmålen var kopplade mot sju av de åtta övergripande målen. Det åttonde övergripande målet handlar om låg kommunalskatt. Inriktningsmålen har brutits ner av nämnderna till resultatmål vilka också utgör underlag vid bedömningen av måluppfyllelse.

Bedömning av uppfyllelse

Måloppfyllelse bedöms enligt skalan uppfylld (grön) ●, delvis uppfylld (gul) ◆ och ej uppfylld (röd) ■. I undantagsfall kan måloppfyllelsen lämnas utan bedömning (-), vilket kan ske om underlag för bedömning av måloppfyllelse saknas.

Bedömd måloppfyllelse relateras till kommunens ambitionsnivå inom respektive verksamhetsområde. En röd markering behöver alltså inte innebära låg kvalitet, utan att kvaliteten inte når upp till kommunens angivna ambitionsnivå.

Måloppfyllelse kommun

Kommunen nådde upp till ambitionsnivån för sju av åtta övergripande mål.

Övergripande mål	Bedömd mål- uppfyllelse 2018	Mål budget 2018
1. Danderyd skall vara en bra och attraktiv kommun att bo och verka i.	●	●
2. Danderyd skall erbjuda sina invånare stor valfrihet i den kommunala servicen utifrån individens önskemål och förutsättningar.	●	●
3. Danderydsborna skall erbjudas en bra och attraktiv service.	●	●
4. God ekonomisk hushållning skall vara en vägledande princip för all kommunal verksamhet.	◆	●
5. Kommunen skall ge goda förutsättningar för ett varierat utbud av fritids- och kulturaktiviteter.	●	●
6. Företag verksamma i kommunen skall erbjudas ett gott näringslivsklimat.	●	●
7. Kommunen skall ha låg kommunalskatt.	●	●
8. Danderyds kommun skall ha en god och hälsosam miljö samt arbeta för en långsiktigt hållbar utveckling.	●	●

1. Danderyd skall vara en bra och attraktiv kommun att bo och verka i. ●

Målet uppfylldes. Bedömningen baseras på att tre av sex inriktningsmål uppfyllde förväntad nivå och resterande tre hamnade nära kommunens ambitionsnivå. Målbedömningen bygger även på att kommunen fick höga resultat i SCB:s medborgarundersökning där medborgarna generellt gav mycket goda betyg till Danderyd.

2. Danderyd skall erbjuda sina invånare stor valfrihet i den kommunala servicen utifrån individens önskemål och förutsättningar. ●

Valfriheten var fortsatt god i den kommunala servicen och målet uppfylldes. Bedömningen baseras på att tre av fyra inriktningsmål uppfylldes. Ett inriktningsmål uppfylldes delvis. Vad gäller kärnområdena skola och vård och omsorg, fick kommunen bra betyg i nationella undersökningar med avseende på valfriheten. I Lärarförbundets ranking Bästa skolkommun placerade sig Danderyd på plats åtta bland

Toleransnivåerna för *delvis uppfylld* skiftar mellan olika verksamheter. Generellt tillämpas en strikt tolkning, vilket kan innebära att om målet är 80 procent och utfallet 78 procent blir värderingen *delvis uppfylld*.

Bedömning av måloppfyllelse för kommunens åtta övergripande mål baseras på måloppfyllelse utifrån nämndernas inriktningsmål men också Danderyds resultat i nationella undersökningar och jämförelser gjorda av bland andra Statistiska centralbyrån (SCB), Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Stockholm Business Alliance (SBA).

landets 290 kommuner. Socialstyrelsens nationella brukarundersökning *Så tycker de äldre om äldreomsorgen 2018* visade att 88 procent upplevde att de kunde välja hemtjänstutförare samt att 86 procent fick plats på det vård- och omsorgsboende som de önskade. Motsvarande siffror för 2017 var 86 respektive 87 procent. Det finns sedan många år tillbaka ett väl utvecklat kundval inom barnomsorg, grundskola och gymnasieskola, samt hemtjänst och vård- och omsorgsboende.

3. Danderydsborna skall erbjudas en bra och attraktiv service. ●

Målet uppfylldes. Bedömningen baseras på att 14 av nämndernas 21 inriktningsmål uppfylldes och att sju inriktningsmål uppfylldes delvis. Ett annat skäl var kommunens goda resultat i nationella undersökningar, inte minst gällande de kommunala kärnområdena skola, barnomsorg och äldreomsorg. Vidare fortsatte kommunen att utveckla kontaktcenter och fler e-tjänster för att förbättra servicen till medborgarna.

4. God ekonomisk hushållning skall vara en vägledande princip för all kommunal verksamhet. ◆

Målet uppfylldes delvis. Bedömningen av god ekonomisk hushållning väger samman ett verksamhetsperspektiv med ett ekonomiskt perspektiv. Målet innebär att alla verksamheter har ett ansvar för att säkerställa god ekonomisk hushållning inom ramen för sina politiskt beslutade uppdrag.

De fyra områden som bedöms är

- nämndernas inriktningsmål avseende kostnadseffektivitet ◆
- nämndernas inriktningsmål avseende förvaltning och utveckling av anläggningar och byggnader så att önskad funktion vidmakthålls över tiden ◆
- kommunens ekonomiska resultat i förhållande till finansiella mål ■
- jämförelser med andra kommuner. ●

De fyra områdena väger lika tungt. I bedömningen vägdes även kommunens skattesats in.

Målet *kommunens ekonomiska resultat i förhållande till finansiella mål* uppfylldes ej. Orsakerna var årets negativa resultat om -78,4 miljoner kronor samt att budgeterade exploateringsintäkter inte inföll, vilket påverkade självfinansieringsgraden av årets nyinvesteringar.

För en mer detaljerad analys av de finansiella målen hänvisas till Ekonomisk och finansiell analys.

5. Kommunen skall ge goda förutsättningar för ett varierat utbud av fritids- och kulturaktiviteter. ●

Målet uppfylldes. Bedömningen baseras på att sju av åtta inriktningsmål uppfylldes. Kommunen gör bedömningen att det lokala kulturutbudet är rikt i Danderyd och att invånare har goda förutsättningar att aktivt delta i kulturlivet. För invånarna finns Danderydsgården, kulturskolor, hembygdsföreningar, konstutställningar, bibliotek och bibliotekens vänföreningar. Förutsättningarna för idrott och motion är också goda i kommunen. Det finns kommunala och föreningsdrivna anläggningar, sjöisar, strandbad samt motions- och ridspår. Dessutom finns ett mycket aktivt föreningsliv i kombination med att anläggningar erbjuds i varje kommundel.

6. Företag verksamma i kommunen skall erbjudas ett gott näringslivsklimat. ●

Målet uppfylldes. Bedömningen baseras på att tre av fyra inriktningsmål uppfylldes och att ett uppfylldes delvis. Kommunens arbete med det lokala näringslivet vägs in i

bedömningen. Enligt Svenskt Näringslivs undersökning Företagsklimat hamnade Danderyd på plats 12 bland landets 290 kommuner. I undersökningen Nöjdhetsindex (NKI) 2017 som gjordes av både Stockholm Business Alliance (SBA) och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) fick Danderyd i båda undersökningarna betyget 71 i betygsskalan 0–100, vilket klassas som högt i undersökningen. Resultatet för 2018 blir tillgängligt under våren 2019. De senaste åren har kommunen genomfört regelbundna frukostmöten, föreläsningar och seminarier för Danderyds företagare. Kommunen förbättrar sin hemsida gällande näringslivsservice och e-tjänster. Danderyds nyföretagarcentrum med gratis rådgivning för att uppmuntra nyetableringar hade fortsatt stor efterfrågan.

7. Kommunen skall ha låg kommunalskatt. ●

Målet uppfylldes.

Danderyds kommun hade tillsammans med Österåker landets näst lägsta kommunalskatt med 17,35 kronor. Lägst skatt hade Solna stad med 17,12 kronor.

8. Danderyd skall ha en god och hälsosam miljö samt arbeta för en långsiktigt hållbar utveckling. ●

Målet uppfylldes. Bedömningen baseras på att tre av fem kommungemensamma inriktningsmål uppfylldes. Kommunens miljö i ett bredare perspektiv beskrivs i avsnittet Miljö. Danderyds inriktningsmål fokuserar på frisk luft, friskt vatten, biologisk mångfald, god bebyggd och giftfri miljö. Inriktningsmålen fokuserar även på att de livsmedel som produceras, säljs och på andra sätt hanteras i kommunen ska vara säkra och redliga.

Samtliga av kommunens verksamheter har i uppdrag att arbeta med inriktningsmålen för att gemensamt verka för en god och hälsosam miljö, samt arbeta för en långsiktigt hållbar utveckling. Verksamheterna arbetar med att utveckla och förändra det som är möjligt inom ramen för deras respektive ansvarsområde. På en kommunövergripande nivå skapas möjligheter att använda teknik och digitalisering för att effektivisera och minska miljöpåverkan i verksamheternas dagliga arbete. Ett exempel är att förespråka digitala möten som minskar behovet av resande i tjänsten. Andra åtgärder kan vara miljökrav i upphandling av varor och tjänster, att öka andelen ekologiska livsmedel i kommunens skolor och äldreboenden samt att källsortera. Genom tillsyn, information och rådgivning erbjuder kommunen det lokala näringslivet och medborgare kunskap om förändringar för att minska den negativa miljöpåverkan.

Ekonomisk och finansiell analys

En bedömning av Danderyds ekonomiska ställning på kort sikt bör grundas på jämförelser över tid, med föregående år samt med den budget som kommunfullmäktige har beslutat. På lång sikt bör även andra aspekter vägas in, till exempel befolkningstillväxt, bostadsbyggande och anpassning av de kommunala tjänsterna till övriga samhällsförändringar.

En jämförelse med 2017

(mnkr)	2018	2017	Förändring
Verksamhetens intäkter	667,1	665,3	1,8
Verksamhetens kostnader	- 2 333,2	- 2 269,0	- 64,2
Avskrivningar	- 128,7	- 112,2	- 16,5
Verksamhetens nettokostnader	- 1 794,7	- 1 715,8	- 78,9
Skatteintäkter	2 256,6	2 221,6	35,0
Generella statsbidrag och utjämning	- 535,1	- 525,0	- 10,1
Finansiella intäkter	3,4	5,0	- 1,6
Finansiella kostnader	- 8,5	- 2,1	- 6,4
Resultat före extraordinära poster	- 78,4	- 16,3	- 62,1
Extraordinära intäkter	0,0	0,0	0,0
Extraordinära kostnader	0,0	0,0	0,0
Inkomstskatt dotterbolag	0,0	0,0	0,0
Årets resultat	- 78,4	- 16,3	- 62,1

Verksamhetens intäkter ökade med 1,8 miljoner kronor jämfört med 2017. Det berodde främst på ökade intäkter från hyror och arrenden (cirka 18 mnkr) och försäljning av anläggningstillgångar (cirka 15 mnkr). Intäkterna minskade från bidragen (cirka 8 mnkr) och försäljning av mark (cirka 24 mnkr), så kallade exploateringsintäkter. Exploateringsintäkterna uppgick 2017 till 70 miljoner kronor, medan de stannade på cirka 46 miljoner kronor för 2018.

Verksamhetens kostnader ökade med 64,2 miljoner kronor. Det berodde främst på ökade kostnader för köp av huvudverksamhet (cirka 21 miljoner kronor), löner, förmåner och diverse kostnadsersättningar (cirka 29 miljoner kronor) samt sociala avgifter (cirka 10 miljoner kronor).

Skatteintäkterna ökade med 35 miljoner kronor och utjämningsmedel med cirka 10 miljoner kronor. Det gav en nettoskatteintäktsökning på cirka 25 miljoner kronor eller 1,5 procent.

De finansiella intäkterna minskade med 1,6 miljoner kronor. Det berodde på att intäkterna från extern medelsförvaltning minskade.

De finansiella kostnaderna ökade med 6,4 miljoner kronor. Det berodde främst på ökade kostnader för ränta på pensionsskulden (cirka 3,6 miljoner kronor) och räntor på kommunens lån (cirka 3 miljoner kronor).

Jämförelse med budget 2018

Sammantaget klarade sig nämnderna inte inom de budgeterade ramarna 2018 och visade ett underskott på 18,2 miljoner kronor. Skatteintäkter inklusive utjämningsmedel blev 29,3 miljoner kronor lägre än budget. Exploateringsintäkterna blev cirka 24 miljoner kronor lägre än budgeten som var 65 miljoner kronor.

Finansiell analys

För att kartlägga och analysera resultat, utveckling och ställning används den finansiella analysmetoden RK-modellen. Den utgår från fyra viktiga finansiella aspekter: det finansiella resultatet, kapacitetsutvecklingen, riskförhållanden samt kontrollen över den finansiella utvecklingen. Varje aspekt analyseras med hjälp av de nyckeltal som finns under respektive rubrik.

Målet är att identifiera eventuella finansiella möjligheter och utmaningar för att klargöra om kommunen följer kommunallagens krav på ekonomisk hushållning.

Fyra aspekter vid finansiell bedömning som mäter:

Begreppsförklaringar till RK-analysen finns längst bak i årsredovisningen.

Resultat

Årets resultat blev negativt och uppgick till –78,4 miljoner kronor. Tidigare års överskott utgörs i huvudsak av exploateringsintäkter. Danderyds kommun budgeterar inte med överskott i verksamheten, eller ett så kallat överskottsmål.

Underskottet hade flera orsaker och de huvudsakliga var lägre skatteintäkter för kommunen än vad som var budgeterat, nämndernas underskott samt lägre exploateringsintäkter jämfört med budget.

Årets resultat

(mnkr)	2018	2017	2016
Årets resultat	-78,4	-16,3	157,7
Årets resultat före extraordinära poster	-78,4	-16,3	157,7
Underliggande resultat exklusive jämförelsestörande poster	-78,4	-16,3	157,7

Resultat enligt balanskravet

En avstämning mot balanskravet ska göras enligt kommunallagens krav på en ekonomi i balans (8 kap. 4 § kommunallagen). Syftet med balanskravet är att en kommun ska visa att den inte lever över sina tillgångar. Det innebär till exempel att realisationsvinster från försäljning av anläggningar inte ska finansiera den löpande driften. Resultatet enligt balanskravet uppgick till –92,9 miljoner kronor.

Om balanskravsresultatet är negativt för ett visst räkenskapsår ska det enligt kommunallagen regleras under de närmast följande tre åren. Fullmäktige ska anta en åtgärdsplan för hur regleringen ska ske. Beslut om reglering ska fattas i budgeten senast det tredje året efter det år då det negativa balanskravsresultatet uppkom. Enligt kommunallagen får fullmäktige dock besluta att en reglering av ett negativt balanskravsresultat inte ska göras, om det finns synnerliga skäl. Ovanstående innebär att kommunen kommer att behöva budgetera med ett överskott inom de kommande tre åren för att återställa detta.

En åtgärdsplan för att minska nämndernas nettokostnader är framtagen. Enligt planen ska kommunens nettokostnader sänkas inom planperioden med start 2019, men med tyngdpunkt på 2020 och 2021. Ett ackumulerat underskott planeras vara reglerat vid utgången av år 2021.

	2018	2017
IB negativa resultat	-16,3	0,0
varav från år 2017	-16,3	-
Årets balanskravsresultat	-91,1	-16,3
UB negativa resultat	-107,4	-16,3
varav från år 2017 (återställs senast 2020)	-16,3	-16,3
varav från år 2018 (återställs senast 2021)	-91,1	-

Lägre skatteintäkter inklusive utjämning jämfört med budget

Kommunens skatteintäkter inklusive utjämning blev 29 miljoner kronor lägre än budgeterat. En bidragande orsak var ett minskat skatteunderlag jämfört med budget, samt att slutavräkningen blev högre än prognostiserat. Slutavräkningen reglerar ett förändrat skatteunderlag för riket, vilket fördelas på kommunerna utifrån antalet invånare. Kommunen betalade 574,2 miljoner kronor till den kommunala utjämningen 2018, en ökning med 12 miljoner kronor jämfört med 2017. Kommunens skatteintäkter grundade sig på antalet invånare den 1 november året före bokslutsåret. Den kommunala fastighetsavgiften genererade intäkter om 54,6 miljoner kronor, en ökning med 0,9 miljoner kronor jämfört med 2017.

Skattesatsen låg kvar på 17,35 kronor vilket var samma nivå som 2017. År 2018 låg kommunen på delad andra plats i länet samt riket vad gäller kommunal skattesats. Sett till den totala skattesatsen (inklusive landstingsskatten) placerade sig Danderyd på andra plats i länet och på fjärde plats jämfört med hela riket.

Exploateringsintäkter och försäljning av anläggningar

De inkomster och utgifter som har genererats i framför allt exploateringsprojektet *Mörby centrum* påverkar kommunens ekonomi avsevärt. Inom ramen för projektet fick kommunen 2018 en slutbetalning om 38 miljoner kronor. De budgeterade försäljningsintäkterna och utgifterna för 2018 var 65 miljoner kronor netto.

Ytterligare en försäljning om 8,9 miljoner kronor genomfördes och avsåg försäljningen av parkeringshus Rinkebyvägen.

Två anläggningar såldes under 2018. Försäljningen bestod i två villafastigheter som det kommunägda fastighetsbolaget Djursholms AB förvärvade av kommunen för totalt 14,5 miljoner kronor. Kommunen hade inte budgeterat för dessa försäljningar.

Nettokostnadsandel

(%)	2018	2017	2016
Nettokostnad av skatteintäkter och utjämning	104,3	101,1	91,4
Nettokostnad (exklusive jämförelsestörande poster) av skatteintäkter och utjämning	104,3	101,1	91,4
Nettokostnad – exploateringsintäkter av skatteintäkter och utjämning	107,0	105,3	105,6
Nettokostnad (exklusive jämförelsestörande poster) – exploateringsintäkter av skatteintäkter och utjämning	107,0	105,3	105,6
Pensioner av nettokostnaden	4,4	4,6	4,8
Avskrivningar av nettokostnaden	7,2	6,5	7,0

Nettokostnadsandelen uppgick till 104,3 procent. Det innebär att den löpande driften inte kunde finansieras med skattemedel och exploateringsintäkter.

Den genomsnittliga (fem års genomsnitt) nettokostnadsutvecklingen för kommunen fortsatte att vara hög och hamnade på 3,9 procent. Att den blev lägre 2017 berodde på en större exploateringsförsäljning. Pensionskostnadernas andel uppgick till 4,4 procent. Pensionskostnaderna kommer successivt att öka under en treårsperiod för att sedan jämnas ut, men tryggas till viss del av att kapital har avsatts för att möta pensionsutbetalningarna. Avskrivningarnas andel följer investeringstakten som har skett över åren.

Investeringsvolym

	2018	2017	2016
Investeringsvolym nettoutgifter (mnkr)	313,6	259,4	288,1
Självfinansieringsgrad av årets nyinvesteringar (%)	16,0	36,9	91,1
Investeringsvolym/verksamhetens nettokostnader (%)	17,5	15,1	19,3
Avskrivningar/nettoinvesteringar (%)	41,0	43,2	36,4

Danderyds kommun nettoinvesterade för 313,6 miljoner kronor. De tre nämnder som omfattades av större investeringsvolym var fastighetsnämnden, tekniska nämnden och kultur- och fritidsnämnden.

Totalt sett använde kommunen inte hela investeringsbudgeten. Nämnderna begärde sammantaget att 88,2 miljoner kronor ombudgeteras till 2019.

Självfinansieringsgraden uppgick till 16,0 procent. Investeringsvolymen ökade markant jämfört med 2017. Kommunen budgeterade ett målvärde om 50 procent.

Nämndernas resultat

Nämnderna redovisade ett resultat som var 18,2 miljoner kronor sämre än budget, vilket innebär 1,0 procent av den totala budgetramen om 1 821,1 miljoner kronor. Två nämnder och produktionsutskottet redovisade en större procentuell avvikelse mot budget.

(mnkr)	Utfall	Budget helår	Avvikelse (mnkr)	(%)
Kommunstyrelsen	- 117,2	- 117,1	- 0,1	0,0
- Produktionsutskottet	- 17,6	0,0	- 17,6	*
Valnämnden	- 1,3	- 1,4	0,1	5,3
Revision	- 1,1	- 1,1	0,1	6,5
Överförmyndarnämnden	- 3,1	- 4,0	0,9	23,2
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	- 10,0	- 9,1	- 0,9	- 9,4
Byggnadsnämnden	- 9,7	- 12,4	2,8	22,2
VA-verksamhet och Avfall	0,0	0,0	0,0	0,0
Tekniska nämnden	- 88,0	- 94,9	6,9	7,3
Fastighetsnämnden	6,5	10,7	- 4,2	- 38,9
Kultur- och fritidsnämnden	- 90,5	- 92,3	1,8	1,9
Utbildningsnämnden	- 885,6	- 879,4	- 6,2	- 0,7
Socialnämnden	- 621,7	- 619,9	- 1,8	- 0,3
Nämndernas nettokostnader inklusive avskrivningar	- 1 839,2	- 1 821,1	- 18,2	- 1,0

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden redovisade en negativ avvikelse på 0,9 miljoner kronor. Avvikelsen berodde på personalkostnader som var av engångskaraktär.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden lämnade ett positivt resultat om 6,6 miljoner kronor, en negativ avvikelse på 4,1 miljoner kronor jämfört med budget. Avvikelsen förklaras av lägre hyresintäkter än budgeterat samt ökade kapitalkostnader jämfört med budget.

Produktionsutskottet

Produktionsorganisationens resultat visade ett underskott om 17,6 miljoner kronor.

I jämförelse med bokslutet 2017 försämrades resultatet för kommunstyrelsens produktionsutskott med 6,0 miljoner kronor: från -11,6 miljoner kronor 2017 till -17,6 miljoner kronor 2018. Sammantaget redovisade förskolorna ett underskott på 3,5 miljoner kronor. Orsaken var främst det ökade överskottet på platser. Vidare ökade personalkostnaderna på grund av löneglidning eftersom det råder brist på både förskollärare och barnskötare.

Verksamhetsområdet ungdom och skola med åtta grundskoleenheter, Danderyds gymnasium, ungdomsmottagningen och enheten för flerspråk redovisade sammantaget ett underskott på 12,8 miljoner kronor. Orsakerna var flera. Inom grundskolorna berodde underskotten på för få elever i främst Djurholm och på ökade kostnader i samband med vatten- och mögelskador. Vidare fick skolorna dyrare städning på grund av ett nytt avtal och fortsatt ökade personalkostnader på grund av löneglidning vid nyrekrytering, samt att löneökningen blev högre än uppräkningskostnaden av skolpengen.

Vård och omsorg redovisade ett sammanlagt underskott på 2,6 miljoner kronor. Vård- och omsorgsboendena redovisade ett överskott på 1,4 miljoner kronor. Statsbidraget för ökad bemanning inom äldreomsorgen avslutades 2018. Det innebär att fyra vård- och omsorgsboenden i kommunens egen regi sammantaget från och med 2019 mister en intäkt på 3,2 miljoner kronor per år, vilket motsvarar drygt 3 procent av intäkterna.

Hemtjänsten redovisade ett underskott på 5,2 miljoner kronor. Resultatet för hemtjänsten förbättrades jämfört med 2017 då underskottet uppgick till 9,2 miljoner kronor. Genom ett närmare samarbete mellan gruppchefer samt framförhållning i verksamhetsplaneringen kunde personalresurser nyttjas bättre. För att lösa tidigare problem med rekrytering av sommarvikarier rekryterade hemtjänsten sommarvikarier från Finland utan merkostnad, vilket sänkte kostnaderna för övertid.

Kapacitet

Soliditeten uppgick till 50,1 procent, vilket visar på en långsiktig finansiell handlingsberedskap hos kommunen. Inklusive pensionsåtagandet blev utfallet 30,3 procent. Kommunen har haft en god soliditet över tid. Om hänsyn tas till att medel särskilt har avsatts för att möta pensionsutbetalningar för pensioner intjänade före 1998 blev soliditeten 34,2 procent.

Soliditet

(%)	2018	2017	2016
Soliditet	50,1	54,4	61,4
Soliditet inklusive hela pensionsåtagandet	30,3	33,9	37,9
Soliditet inklusive ofinansierat pensionsåtagande	34,2	38,1	42,9
Tillgångsförändring	2,2	11,3	8,7
Förändring av eget kapital	-5,9	-1,5	12,4

Finansnetto

Kommunens finansnetto visade ett negativt resultat om -5,1 miljoner kronor vilket är en försämring jämfört med föregående år. Det berodde främst på de ökade kostnaderna för ränta på pensionssskulden (cirka 3,6 miljoner kronor) och de finansiella kostnaderna för kommunens lån ökar (cirka 3 miljoner kronor). Kommunen ökade sin låneskuld med 200 miljoner kronor december 2017, till en räntekostnad på cirka 2 miljoner kronor per år.

Den andra orsaken till försämringen är att intäkterna från extern medelsförvaltning minskade med 1,6 miljoner kronor. Eftersom kommunen varje år tar ut medel från kapitalförvaltningen leder detta till lägre finansiella intäkter.

Finansnetto

(mnkr)	2018	2017	2016
Finansiella intäkter	3,4	5,0	17,5
Finansiella kostnader	-8,5	-2,1	-0,1
Finansnetto	-5,1	2,9	17,4

Skuldsättningsgrad

Skuldsättningsgraden ökade med 100,0 miljoner kronor. Lånet togs upp i oktober månad till en årlig kostnad på närmare noll (0) kronor per år. Huvudorsaken till ökningen av kommunens lån är nämndernas omfattande investeringar, men även att kommunen förvärvade skogsmark vilket inte var budgeterat.

Skuldsättningsgrad

	2018	2017	2016
Låneskuld (mnkr)	696,1	596,1	396,1
Total skuldsättningsgrad (%)	58,1	45,6	38,6
- varav avsättningsgrad (%)	7,8	7,0	6,9
- varav kortfristig skuldsättningsgrad (%)	25,8	13,9	17,1
- varav långfristig skuldsättningsgrad (%)	24,5	24,7	14,6

Pensionsskuld

Strukturen på pensionsskulden för ansvarsförbindelsen innebar att utbetalningarna blir relativt konstanta fram till år 2025, för att därefter avta. Kommunen avsatte även kapital för detta ändamål. För pensioner intjänade efter 1998 görs avsättningar i balansräkningen. Dessa beräknas öka med i snitt cirka 15 miljoner kronor per år, inklusive löneskatt (KPA Pensions prognos). Prognosen sträcker sig fram till och med år 2023.

Den del av pensionskostnaderna som belastar verksamheterna kostnadsförs via en schablon, det så kallade personalomkostnadspålägget som räknas fram av SKL. Schablonen täcker inte de faktiska kostnaderna. Differensen som uppstår belastar finansförvaltningen som därmed har fått bära en kostnad på 46,4 miljoner kronor, att jämföra med budgeterade 49,6 miljoner kronor.

Pensionsskuld (mnkr)	2018	2017	2016
Avsättning pensioner	208,0	182,5	161,4
Pensionsförpliktelser äldre än 1998	527,9	534,9	553,6
Total pensionsskuld	735,9	717,4	715,0

Finansiella tillgångar och skulder

Kommunen har dels en föreskrift för kommunens medelsförvaltning, upplåning och leasing, dels en placeringspolicy för förvaltningen av medel som är avsatta för pensionsförpliktelser.

Kommunens likvida medel ska placeras så att god avkastning uppnås med beaktande av betalningsberedskap och betryggande säkerhet. Det finns också begränsningar i vilka placeringsformer som får användas och placering får endast ske inom Sverige.

När det gäller upplåning och finansiering ska det ske på det förmånligaste sättet för kommunen, med bedömd ränteförväntan och löptid som grund och lämpliga belopp. Upplåning ska i första hand ske i svenska kronor. Här finns också begränsningar av i vilken form upplåningen får ske.

Placeringspolicyn preciserar strategiska beslut kring den långsiktiga förvaltningen av medel som är avsatta för pensionsförpliktelser. Här beskrivs bland annat ansvarsfördelning, tillåtna tillgångsslag samt uppföljning och rapportering. De två övergripande målen är att uppnå en god avkastning med betryggande säkerhet samt att uppnå en jämn och förutsägbar utbetalning av pensionskapitalet över tid. Upplåningens förfallostruktur 2018 redovisas i tabellen nedan. Kommunens låneportfölj ökade med 100 miljoner kronor och skedde inom ramen för investeringar. Den totala låneskulden inom koncernen ökade således med 104 miljoner kronor.

Uppgifter om lån i banker och kreditinstitut

	Koncern		Kommun	
	2018	2017	2018	2017
Genomsnittlig ränta (%)	0,8	1,0	0,8	1,0
Genomsnittlig räntebindningstid (år)	3,7	3,7	4,2	4,8
Lån som förfaller inom (mnkr)				
1 år	161,2	57,2	100,0	0,0
2-3 år	0,0	396,1	0,0	396,1
3-5 år	596,1	200,0	596,1	200,0
Totalt	757,3	653,3	696,1	596,1

Externa medelsförvaltningen

I maj 1998 avsatte kommunen 300 miljoner kronor av intäkterna från försäljningen av Danderydsbostäder för en extern långsiktig kapitalförvaltning. Syftet är att via kapitalet och avkastningen i första hand täcka kommunens åtaganden för pensioner som har intjänats före 1 januari 1998.

Enligt kommunens placeringspolicy för långsiktig medelsförvaltning ska tillgångarna förvaltas på ett sådant sätt att dessa matchar delar av pensionsskulden. Riskspridningen ska vara god mellan de olika tillgångsslagen för att på så sätt säkerställa en bra diversifiering.

Kapitalet är placerat i Cliens Mixfond B som är en aktivt förvaltd blandfond med etiskt placeringsreglemente. Fonden består av svenska räntebärande papper samt svenska och nordiska aktier. Exponeringen består av som minst 25 procent aktier och som mest 75 procent aktier, vilket allokteras med fokus på att begränsa nedsiderisken. Fondens genomsnittliga årsavkastning 2018 uppgick till 8,6 procent jämfört med index 5,9 procent.

Avkastningen 2018 blev -6,4 miljoner kronor eller -4,73 procent mot ett index om -2,38 procent. Den ackumulerade avkastningen från starten 2014 uppgår till 36,4 miljoner kronor eller 24,53 procent mot ett index om 14,56 procent.

Ett uttag om 8,2 miljoner kronor gjordes i slutet av 2018 för att täcka delar av pensionsutbetalningarna enligt placeringsreglementet. Marknadsvärdet uppgick efter uttaget till 125,4 miljoner kronor per den 31 december 2018.

Vid utgången av december var fördelningen i Cliens Mixfond B 47 procent aktier och 45 procent räntebärande papper. Totalt 8 procent bestod av kassa och upplupen ränta. Det bokförda värdet uppgick till 104,0 miljoner kronor per den 31 december 2018.

Sammantaget var avkastningen negativ under 2018 och Cliens Mixfond B presterade något under index.

Risk

Likviditet

	2018	2017	2016
Likvida medel (mnkr)	- 34,6	134,0	99,6
Balanslikviditet (%)	49,1	139,6	100,0
Rörelsekapital (mnkr)	- 131,0	144,0	0,1

Balanslikviditeten om 49,1 procent innebar att kommunens beredskap att kunna betala skulder ur ett kort och medellångt perspektiv var relativt svag.

Djursholms AB påverkade inte koncernens resultat nämnvärt.

Borgensåtaganden och koncernens resultat

(mnkr)	2018	2017	2016
Koncernens resultat	- 91,1	- 15,7	175,8
Kommunens borgensåtaganden	117,9	115,1	119,9

Kommunens borgensåtagande ökade något. Bedömningen är att borgensåtagandet innebär en förhållandevis låg risk, ställt mot kommunens finansiella ställning.

Sammanfattning av den finansiella analysen och en bedömning av god ekonomisk hushållning

På kort sikt klarar sig Danderyds kommun bra. Kommunen kan enstaka år tillåtas att gå med förlust på grund av en hög soliditet och ett stort eget kapital. Likviditeten är god, men fluktuationen är stor mellan in- och utbetalningar inom månad och år. Det låga ränteläget har gjort det möjligt att begränsa nyupplåning genom att nyttja kommunens checkkredit.

Nettokostnadsandelen har över åren stärkts av intäktsidan med reavinster från försäljning av exploateringsmark samt exploateringsfastigheter. År 2018 kom kommunen inte upp i budgeterade volymer och kommunen klarade totalt inte målet om 100 procent.

På lång sikt är inte resultatet eller överskottet från skatteintäkterna tillräckliga för att kunna finansiera större investeringsvolymer. Nyupplåning kommer att fresta på driftsbudgeten vid högre räntenivåer.

Med en högre investeringsnivå kommer andelen avskrivningar av kommunens driftbudget att öka. Kommunens låga skatteuttag är långsiktigt en fördel, då det ger möjlighet till skattechöjning.

God ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning är ett av kommunens övergripande mål. Den sammantagna bedömningen är att Danderyds kommun följer kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning. Fyra områden har bedömts och väger lika tungt. I bedömningen har också kommunens skattesats vägts in.

De fyra områden som bedöms är

- nämndernas inriktningsmål avseende kostnadseffektivitet ◆
- nämndernas inriktningsmål avseende förvaltning och utveckling av anläggningar och byggnader så att önskad funktion vidmakthålls över tiden ◆
- kommunens ekonomiska resultat i förhållande till finansiella mål ■
- jämförelser med andra kommuner. ●

Nedan följer en fördjupad beskrivning av måluppfyllelsen.

Nämndernas inriktningsmål avseende kostnadseffektivitet ◆

I Danderyds kommun innebär god ekonomisk hushållning att verksamheterna bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt. I bedömningarna väger kommunen in resurser, resultat i förhållande till mål, volymer och prestationer, samt jämförelser med andra kommuner, alternativt den egna verksamheten över tid. Alla nämnder utom utbildningsnämnden bedömde att deras verksamheter sammantaget bedrevs på ett kostnadseffektivt sätt. Kommunen bedömde att målet blev delvis uppfyllt.

Den sammanlagda bedömningen var att målet blev delvis uppfyllt. Bedömningen grundar sig främst på att fem

verksamheter tillsammans gick med ett underskott på cirka 30 miljoner kronor. De fem verksamheterna är förskola, grundskola, hemtjänst, utbildningsnämnden och socialnämnden. Vidare har kommunens nettokostnadsavvikelse jämförts med genomsnittet i riket minskat jämfört med åren innan. Exempelvis har nettokostnadsavvikelsen gått från $-7,7$ procent år 2014 till $-2,6$ procent år 2017. Siffran för 2018 är inte publicerad. Kommunens bedömning är att den förväntas minska även år 2018 till att vara nära genomsnittet i riket. Nettokostnadsavvikelsen är ett mått på hur mycket högre (plus) eller lägre (minus) kostnader en kommun har jämfört med genomsnittet i riket. Danderyds siffra på $-2,6$ procent för 2017 betyder att kommunen är $2,6$ procent mer kostnadseffektiv än riksgenomsnittet. Det är dock inte tillräckligt för att bedöma målet som grönt eftersom jämförelser med andra Stockholmskommuner visar på att andra kommuner är mer kostnadseffektiva än Danderyd. Stockholms läns kommuners genomsnittliga nettokostnadsavvikelse var $-6,8$ procent år 2017.

Nämndernas inriktningsmål avseende förvaltning och utveckling av anläggningar och byggnader så att önskad funktion vidmakthålls över tiden ◆

Förvaltning, utveckling och underhåll av kommunens anläggningar planeras långsiktigt.

De nämnder som hade mål kopplade till förvaltning och utveckling av anläggningar var fastighetsnämnden, kultur- och fritidsnämnden och tekniska nämnden. Två nämnder bedömde att målet uppfylldes delvis och en nämnd att målet uppfylldes.

Kommunens ekonomiska resultat i förhållande till finansiella mål ■

Finansiella mål (%)	Kort sikt 0-3 år	Lång sikt 3-5 år	Utfall	Bedömning
Resultat	> 0	> 2	-78,4	■
Resultat enligt balanskravet	> 0	> 0	-92,9	■
Genomsnittlig nettokostnadsutveckling	< 3,2	< 3,0	3,9	■
Soliditet	55	55	50,1	◆
Soliditet inklusive pensionsåtaganden	33	33	30,3	◆
Självfinansieringsgrad av årets nyinvesteringar	50	50	16	■
Nettokostnadernas andel av skatteintäkterna	100	98	104,3	■

Kommunens ekonomiska resultat i förhållande till finansiella mål uppfyllades ej. Orsakerna var det negativa resultatet om -78,4 miljoner kronor, samt att de budgeterade exploateringsintäkterna inte inföll. Detta påverkade självfinansieringsgraden av nyinvesteringar.

Jämförelser med andra kommuner ●

Jämförelser med andra kommuner finns med för att komplettera övriga områden där måluppfyllelse bedöms mot kommunens egna ambitionsnivåer.

Danderyds kommun har fortsatt god kvalitet i kommunens verksamheter. Vad gäller kärnområdena skola samt vård och omsorg fick kommunen bra betyg i nationella undersökningar. I Lärarförbundets ranking av bästa skolkommun placerade sig Danderyd exempelvis på plats 8 av landets 290 kommuner. Även i Socialstyrelsens nationella brukarundersökning *Så tycker de äldre om äldreomsorgen 2018* fick Danderyd bra omdömen.

Kommunens intressen och delägarskap

Förutom det helägda bolaget har kommunen intressen i följande bolag eller kommunalförbund:

Storstockholms Brandförsvarsförbund (org.nr 222000-0356) x,x procent

Käppalaförbundet (org.nr 222000-0117) x,x procent

Norrvatten (org.nr 222000-0158) 8,1 procent

AB Vårlljus (org.nr 56485-4791) x,x procent

Roslagsvatten AB (org.nr 556142-2394) x,x procent

Söderhalls Renhållningsverk AB (org.nr 556197-4022) x,x procent

Storstockholms Brandförsvarsförbund (SSBF) övergick 2013 till att ledas av en direktion i stället för av förbundsfullmäktige och en förbundsstyrelse. Resultatet 2018 uppgick till 14,7 miljoner kronor.

Intern kontroll

Resultat av genomförd intern kontroll 2018

Samtliga nämnder följde upp sina interna kontrollplaner för 2018. Planerna grundas på risk- och väsentlighetsanalyser. Av redovisningarna framgår vilka granskningsområden som visar på avvikelser.

Eftersom vissa brister påvisades år 2017 beslutade kommunfullmäktige att det i alla nämnders interna kontrollplaner 2018 ska finnas med att *avtalsägare löpande ska följa upp ingångna avtal*. Upphandlingsenheten tog fram en mall för detta. I mallen framgår vad som ska följas upp och hur frekvent, där annat inte framgår av avtalet. Uppföljningen ska dokumenteras och utrymme för detta finns under respektive uppföljningsområde. Samtliga uppföljningar ska förvaras i diariesystemet tillsammans med avtalet och andra tillhörande dokument. Ingen riskanalys behövde göras. Bedömningen var att alla nämnder hade god kontroll beträffande sina avtal, men att det fanns vissa brister i kontrollen. Kommunledningskontoret har konstaterat att det i dagsläget saknas ett systemstöd för att underlätta uppföljningen och påbörjade ett arbete för att kunna använda kommunens befintliga beslutsstödsystem för denna kontroll.

Vad gäller förtroendekänsliga poster har kommunen antagit ett styrdokument: *Regler för att undvika mutor och korruption samt regler för representation*. Samtliga anställda i kommunen gick igenom dokumentet vid en arbetsplatsträff (APT) eller motsvarande under 2018. En annan kontroll som följdes upp inom förtroendekänsliga poster var exempelvis utbildning, resor, extern och intern representation. Resultatet av granskningen var överlag bra.

Personal

Danderyds kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som alltid har den sammansättning av kompetenser som krävs för att nå verksamhetsmålen, vilket är en förutsättning för att Danderyd ska vara *Sveriges bästa kommun att leva, bo och verka i*.

Förmågan att möta framtiden med rätt kompetens är den största och viktigaste utmaningen för kommunen som arbetsgivare och en strategisk fråga för hela organisationen. Under 2018 satsade kommunen på chefsutveckling. Samtliga chefer gick ett chefs- och ledarutvecklingsprogram som ett led i att kommunen ska vara en attraktiv arbetsgivare. Syftet var dels individuell utveckling för cheferna, dels att skapa en gemensam plattform med metoder och mötesplatser för kommunens chefer och ledare. För att lönekriterier ska hanteras på samma sätt vid bedömning av medarbetares prestationer riktade även kommunen utbildningsinsatser till lönesättande chefer. För att kommunen ska uppfattas som en attraktiv arbetsgivare fick cheferna också arbeta med lönestrukturer för att skapa en så bra balans som möjligt inom och mellan olika personalgrupper.

Anställda Månadsavlönade

Antalet årsarbetare i kommunen i december 2018 var 1 532, vilket kan jämföras med 1 584 årsarbetare 2017. Totalt 75 procent av de anställda var kvinnor och 25 procent män. År 2017 var fördelningen 76 procent kvinnor och 24 procent män. Den procentuella minskningen av årsarbetskrafter var relativt jämnt fördelad mellan förvaltningarna. Årsarbetskrafterna minskade med 2–3 procent i samtliga förvaltningar. Undantaget var miljö- och stadsbyggnadskontoret där den procentuella skillnaden var större, men där var det få medarbetare, vilket gör att den procentuella förändringen blir stor även vid små förändringar. På miljö- och stadsbyggnadskontoret pågick ett antal tillsättningar, vilket påverkade differensen mellan december 2017 och 2018. I övrigt berodde minskningarna på att en del vakanta tjänster ännu inte hade tillsatts, samt att vissa vakanta tjänster inte kommer att ersättas på grund av det ekonomiska läget.

	Antal personer		Antal årsarbetare		Medelålder
	2018	2017	2018	2017	2018
Kommunledningskontor	104	105	100,9	103,4	44,6
Bildnings- och omsorgsförvaltningen	1 354	1 389	1 251,2	1 287,1	47,4
Förskolor	190	195	183,9	187,7	46,5
Ungdom och skola	790	841	729,6	776,6	47,0
Vård och omsorg	259	267	228,4	237,0	48,9
Socialkontoret	108	113	106,5	109,1	45,5
Miljö- och stadsbyggnadskontoret	29	34	28,4	32,9	41,7
Tekniska kontoret	45	46	44,8	45,7	44,7
Totalt	1 639	1 686	1 531,7	1 578,2	46,9

Det finns en mindre differens mellan totalsumman på antalet personer, i jämförelse med den manuella summeringen av siffrorna. Differensen grundar sig på personer som innehar flera befattningar i kommunen.

Personalomsättning

	Genomsnittligt antal anställda, ackumulerat 2018	Personalomsättning (%)	
		2018	2017
Kommunledningskontoret	97,1	14,4	5,5
Bildnings- och omsorgsförvaltningen	1 230,6	14,4	14,9
<i>varav</i>			
<i>Förskolor</i>	170,2	15,9	12,7
<i>Ungdom och skola</i>	719,1	14,7	15,2
<i>Vård och omsorg</i>	251,0	14,7	16,6
Socialkontoret	104,7	12,4	16,0
Miljö- och stadsbyggnadskontoret	26,8	11,2	7,5
Tekniska kontoret	44,0	22,7	10,1
Totalt	1 503,2	14,4	14,1

Personalomsättningen definieras som antalet tillsvidareanställda som har slutat på egen begäran, dividerat med medelantalet anställda under 2018. På en övergripande nivå skedde inga större förändringar, men däremot uppstod det förändringar hos olika förvaltningar. Några analyser av varför personalomsättningen ser ut som den gör inom olika förvaltningar kunde inte göras. År 2019 införs digitala avgångssamtal för att kommunen ska kunna analysera personalomsättningen på ett bättre sätt och därmed också fatta beslut om åtgärder vid behov.

Sjukfrånvaro (%)

Ålder	Män		Kvinnor		Totalt	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
0–29 år	5,3	4,7	5,5	5,7	5,6	5,3
30–49 år	2,9	2,6	6,6	4,6	5,6	4,1
50 år–	4,7	3,6	6,1	5,6	5,8	5,1
Totalt	4,0	3,2	6,2	5,2	5,7	4,7

Den totala sjukfrånvaron sjönk från 5,7 till 4,7 procent. Sjukfrånvaron sjönk i alla verksamheter. Framför allt sjönk långtidssjukfrånvaron genom ett planerat och systematiskt rehabiliteringsarbete. Sjukfrånvaron i gruppen Kvinnor i åldrarna 29 år eller yngre ökade för tredje året i rad, vilket är en oroande trend. Ytterligare analyser behöver göras för att förstå varför kommunen har denna trend.

Sjukfrånvaro per förvaltning

	Totalt	
	2018	2017
Kommunledningskontoret	2,92	3,60
Bildnings- och omsorgsförvaltningen	5,00	6,10
<i>varav</i>		
<i>Förskolor</i>	6,58	8,88
<i>Ungdom och skola</i>	4,12	4,66
<i>Vård och omsorg</i>	7,37	9,55
Socialkontoret	4,24	4,49
Miljö- och stadsbyggnadskontoret	1,75	2,35
Tekniska kontoret	2,39	5,10
Totalt	4,66	5,71

Facklig samverkan

Under 2018 tecknade kommunen ett lokalt kollektivavtal om samverkan med samtliga 20 fackliga organisationer. Samverkansavtalet innebär en förändrad tillämpning av medbestämmandelagen (MBL) och arbetsmiljölagen (AML) genom att samverkan ersätter arbetsgivarens förhandlings- och informationskyldighet enligt MBL, samt att arbetsgivarens skyldighet enligt AML hanteras i samverkan.

Avtalet började införas under 2018 och arbetet fortsätter under våren 2019.

Hälsa och friskvård

Medarbetare erbjöds friskvårdsbidrag och att delta på kostnadsfria motionspass samt externa motionslopp. Totalt nyttjade 911 månadsavlönade friskvårdsbidraget, vilket är en mindre ökning från föregående år.

Företagshälsovård och personalstöd

Upphandling av företagshälsovård, krisstöd och personalstöd genomfördes. Personalstödet är anonymt, gratis och tillgängligt dygnet runt. Vägledning ges inom psykosociala, privatjuridiska och ekonomiska frågor.

Personalkostnader

(tkr)	2018	2017
Löner	608 218 615	584 861 526
Sjuklön	9 335 145	8 873 314

Kommunens kostnader för sjukfrånvaro består inte bara av sjuklönen, utan även kostnader för vikarier, produktionsbortfall och andra störningar i verksamheten.

Miljö

Danderyds kommuns övergripande miljöarbete 2018

På global nivå finns det många utmaningar inom miljöområdet. Världens befolkning överskrider flera av de planetära gränserna. Den biologiska mångfalden utarmas till exempel i en takt som är högre än vid dinosauriernas utdöende. De klimatpåverkande utsläppen ökar och senast koldioxidhalten var så här hög var för cirka 3–5 miljoner år sedan, då medeltemperaturen var cirka 2 grader varmare och havsnivån 10–20 meter högre än idag.

Det finns dock ljuspunkter, exempelvis stärktes den europeiska kemikalielagen (Reach) vilket på sikt ger fler giftfria varor. Från 2018 gäller även en klimatlag vilket innebär att varje regering har en skyldighet att föra en klimatpolitik som utgår från de klimatmål som riksdagen har antagit. Dessutom förtydligades de globala hållbarhetsmålen under 2018 genom att regeringen fastställde en handlingsplan för Agenda 2030.

Danderyds övergripande mål inom miljöområdet är att verka för en god och hälsosam miljö, samt att arbeta för en långsiktigt hållbar utveckling.

Kommunorganisationens miljöarbete utgår från Danderyds miljöprogram. Redovisningen av vad som genomfördes 2018 följer miljöprogrammets fem fokusområden: frisk luft, friskt vatten, biologisk mångfald, god bebyggd miljö och giftfri miljö.

Frisk luft ◆

Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas. Danderyds kommun ska arbeta aktivt för att begränsa utsläppen av växthusgaser och luftföroreningar.

Danderyds enskilt största miljöaspekt kommer från trafiken där E18 står för en betydande påverkan genom luftföroreningar, klimatpåverkan och buller. Generellt är luftkvaliteten god i kommunen, med undantag för i närheten av E18 där trafiken alstrar luftburna partiklar och kvävedioxid.

Kommunorganisationen är till 96 procent fossilbränsleoberoende med målet att bli helt fossilbränsleoberoende till 2020. En uppföljande resvaneundersökning 2018 visade att utsläppen från kommunanställdas resande i tjänsten samt till och från arbetet har minskat med 15 procent sedan 2014. Under 2018 ökade antalet cykelpassager vid Stocksundsbron till rekordnoteringen 638 186 stycken, vilket är en ökning med 17 procent jämfört med föregående år.

Flera åtgärder genomfördes, till exempel kunde tillsvidareanställda hyra förmåncyklar av kommunen med bruttolöneavdrag. Danderydsbor kunde även låna elcyklar på två bibliotek. För att minska användningen av bil i tjänsten lånades elcyklar ut till hemtjänst och kulturskola. Vidare genomförde kommunorganisationen informationsinsatser kring hållbart resande och solel samt informationsprojektet *Fixa laddplats*.

Trots insatserna minskade inte fossilanvändningen i nödvändig takt för att nå de uppsatta målen. Orsakerna kan vara att fossilbränsleanvändningen för fordon och arbetsmaskiner ökade på kultur och fritid, samt att oljeanvändningen ökade en aning i kommunens lokaler när oljepannor användes som reserv vid kall väderlek.

Friskt vatten ■

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska främjas. Danderyds kommun ska arbeta aktivt för att begränsa utsläppen av näringsämnen och föroreningar till sjöar, vattendrag och hav.

Kommunens kustvatten klarade inte miljö kvalitetsnormerna för vatten, vilket gällde både den ekologiska och kemiska statusen. Vattenprover tas regelbundet på olika platser i viken. Arbetet sker genom Edsviken Vattensamverkan. Provtagningarna visade att vattnet var påverkat av övergödning och miljögifter.

För att kommunen ska leva upp till vattenmyndigheternas krav, och för att få ett samlat grepp om vattenfrågan i Danderyds kommun, gav kommunfullmäktige i november i uppdrag till kommunorganisationen att ta fram en vattenplan, en dagvattenstrategi samt en VA-plan. Arbetet med ett lokalt åtgärdsprogram för Edsviken fortsatte och för att minska näringsläckaget vid ridskolan färdigställdes reningsdammen vid Ösby sjön. Under våren hölls en årligt återkommande naturdag vid Nora träsk i syfte att öka medvetenheten kring natur- och vattenfrågor.

Biologisk mångfald ●

Danderyds kommun ska arbeta aktivt för att gynna och förstärka den biologiska mångfalden. Danderyds kommun ska verka för att vid samhällsbyggande och förvaltning bygga in biologisk mångfald för att främja ett rikt växt- och djurliv.

Biologisk mångfald mättes genom fågelräkning i 60 mät-punkter. Resultatet visade att artantalet var detsamma som 2015, vilket var positivt. Antalet fåglar var dock färre, räknat som individer, vilket kan bero på torkan 2017 och den extrema torkan 2018.

Skrattmåskolonin som försvann i början av 2000-talet har etablerat sig igen på den konstgjorda flytande ön som kommunen har anlagt i sjön. Skrattmåskolonier attraherar andra fåglar som finner skydd där. Vid räkning noterades en ökning från 40 till 46 fågelarter runt och i sjön.

Arbetet enligt det växelvisa slättersystemet som gynnar pollinerande insekter genom blommande ängsmark fortsatte med mycket gott resultat. Samtliga gräsmattor gulnade och vissnade på grund av den extremt varma sommaren, men växterna på kommunens slätterängar torkade inte ut och var gröna.

Under slutet av året gallrades igenvuxen skogsmark längs Eneby skogsväg genom Rinkebyskogen. Gallringen gynnade markfloran och gav ett bättre och luftigare utseende åt kommunens äldsta väg.

God bebyggd miljö ●

Danderyds kommuns bebyggda miljö ska vara god och hälsosam. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Danderyds kommun ska planera och bygga miljöanpassat samt verka för en giftfri miljö och minskat buller.

Kommunen påbörjade några större byggprojekt, exempelvis byggandet av 400 bostäder i Mörbylund samt bostäder vid Mörby centrum som båda är områden med god kollektivtrafikförsörjning. Vid planeringsarbetet kring Djursholms torg lades extra fokus på klimatanpassning och vattenfrågor. Kommunen byggde modulfastigheter vid Enebybergsvägen samt paviljonger vid Hagaskolan, bytte Svalnässkolans tak till ett sedumtak och byggde två nya solcellsanläggningar på totalt 28 kW.

Bullerpåverkan från vägtrafik och spår bunden trafik är betydande. För att minska bullerpåverkan från E18 byggde kommunen bullerskydd. Bullerskärmar förbättrar miljön för bland annat eleverna på Kyrkskolan, Fribergaskolan och Mörbyskolan.

Större delen av Roslagsbanans sträckning genom Danderyd har bullerskärmar eller spårnära skydd som har byggts av trafikförvaltningen. Trafikförvaltningen erbjöd fastighetsägare med ett beräknat buller över riktvärden bullerskyddsåtgärder inom fastigheten. Kommunen gjorde kontrollmätningar för att säkerställa att de bullerberäkningar som trafikförvaltningen gjort stämde.

Under 2018 slutförde kommunen projektet med laddstationer på kommunens samtliga idrottsplatser. Det finns nu 42 ladduttag och möjlighet att ladda elbil i samtliga delar av kommunen.

Giftfri miljö ●

Miljön i Danderyds kommun ska vara fri från ämnen som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Danderyds kommun ska arbeta aktivt med utfasning av farliga ämnen och kemikalier och underlätta för de som bor och verkar i kommunen att få en giftfri miljö.

Inventeringen enligt kommunens handlingsplan för förorenade områden 2016–2018 slutfördes enligt plan. Områden inom branscherna bensinstationer, kemtvätt, fritidsbåtshamnar, skjutbanor och brandsläckningsplatser inventerades och riskklassades. Kommunen tog fram en ny handlingsplan för åren 2019–2021 som innebär en ansvarsutredning och tillsyn av riskklassade områden, samt en kompletterande inventering av ytterligare branscher, speciellt deponier.

Kommunen genomförde ett projekt kring mikroplaster där en rapport togs fram för att ta reda på orsaker till spridning av mikroplaster med fokus på konstgräsplaner. Handlingsplaner för hantering av mikroplaster vid idrottsplatser togs därefter fram. För att höja kunskapsnivån kring mikroplaster hölls ett välbesökt seminarium under hösten.

Som ett led i arbetet med att minska avfallet och därmed uppmuntra till återbruk anordnades Återbruksdagen i maj. Invånare bjöds in för att lämna saker de inte längre behövde och som någon annan besökare kunde återbruka. Återbruksdagen fick många positiva besökare.

På uppdrag av kommunen genomfördes en plockanalys på restavfall och matavfall. Resultatet visade att matavfallspåsen innehåller rätt material till 97,3 procent, medan påsen för restavfall endast är sorterad korrekt till 30 procent. Den största felkällan var förpackningar och matavfall, men påsen innehöll även farligt avfall och elavfall.

Bedömd måluppfyllelse ◆

8. Danderyd ska ha en god och hälsosam miljö samt arbeta för en långsiktigt hållbar utveckling.

Målet bedöms delvis vara uppfyllt. Bedömningen av måluppfyllelsen baseras på inriktningsmålen. Dessa är kopplade till nämndernas arbete inom miljöområdet, där fyra av fem kommungemensamma inriktningsmål bedöms vara uppfyllda. Kommunens miljö i ett bredare perspektiv beskrivs i avsnittet Miljö. Danderyds inriktningsmål fokuserar på frisk luft, friskt vatten, biologisk mångfald, god bebyggd och giftfri miljö. Inriktningsmålen fokuserar även på att de livsmedel som produceras, säljs och på andra sätt hanteras i kommunen ska vara säkra och redliga.

Samtliga av kommunens verksamheter har i uppdrag att arbeta med inriktningsmålen för att gemensamt verka för en god och hälsosam miljö, samt för en långsiktigt hållbar utveckling. Verksamheterna arbetar med att utveckla och förändra det som är möjligt inom ramen för deras respektive ansvarsområde. På en kommunövergripande nivå skapas möjligheter att använda teknik och digitalisering för att effektivisera och minska miljöpåverkan i verksamheternas dagliga arbete.

Ett exempel är att förespråka digitala möten som minskar behovet av resande i tjänsten. Andra åtgärder kan vara miljökrav i upphandling av varor och tjänster, att öka andelen ekologiska livsmedel i kommunens skolor och äldreboenden, samt att källsortera. Genom tillsyn, information och rådgivning erbjuder kommunen det lokala näringslivet och medborgarna kunskap om förändringar för att minska den negativa miljöpåverkan.

Väg- och spårtrafikens miljöpåverkan i Danderyd är en fortsatt prioriterad fråga. Stora delar av kommunen har god luftkvalitet. Bullerpåverkan är huvudsakligen ett problem kring E18, Roslagsbanan samt huvudvägarna. Kommunen arbetar långsiktigt med att minska påverkan av luft och buller i projektet centrala Danderyd. Ett programarbete och en åtgärdsvalsstudie görs för att utreda förutsättningarna för en tunnelförläggning av E18.

Vattenkvalitet och klimatpåverkan är viktiga för kommunen och ett målmedvetet arbete genomförs, dock behöver takten öka för att nå de uppsatta målen för en långsiktig, hållbar utveckling.

Resultaträkning

(mnkr)	Not	Koncern 2018-12	Koncern 2017-12	Kommun 2018-12	Kommun 2017-12
Verksamhetens intäkter	1	653,6	668,0	667,1	665,3
Verksamhetens kostnader	2	-2 330,3	-2 267,2	-2 333,2	-2 269,0
Avskrivningar	3	-130,0	-115,0	-128,7	-112,2
Verksamhetens nettokostnader	4	-1 806,7	-1 714,2	-1 794,7	-1 715,8
Skatteintäkter	5	2 256,6	2 221,6	2 256,6	2 221,6
Generella statsbidrag och utjämning	6	-535,1	-525,0	-535,1	-525,0
Finansiella intäkter	7	3,0	4,7	3,4	5,0
Finansiella kostnader	8	-9,0	-2,6	-8,5	-2,1
Resultat före extraordinära poster		-91,2	-15,6	-78,4	-16,3
Extraordinära intäkter					
Extraordinära kostnader					
Inkomstskatt dotterbolag		0,1	-0,1		
ÅRETS RESULTAT		-91,1	-15,7	-78,4	-16,3

Balansräkning

(mnkr)	Not	Koncern 2018-12	Koncern 2017-12	Kommun 2018-12	Kommun 2017-12
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningar	9	6,5	8,3	6,5	8,3
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	10	2 078,2	1 902,4	2 018,5	1 843,3
Maskiner och inventarier	11	44,5	33,0	44,5	33,0
Pågående investeringar	12	194,5	176,7	188,2	173,8
Finansiella anläggningstillgångar	13	74,9	49,9	74,9	49,9
Summa anläggningstillgångar		2 398,6	2 170,3	2 332,6	2 108,2
Omsättningstillgångar					
Förråd, lager och exploateringsfastigheter	14	55,8	47,0	55,7	46,8
Fordringar	15	177,0	217,1	179,4	215,9
Kortfristiga placeringar	16	104,0	109,2	104,0	109,2
Kassa och bank	17	0,0	134,0	0,0	134,0
Summa omsättningstillgångar		336,9	507,3	339,0	506,0
SUMMA TILLGÅNGAR		2 735,4	2 677,7	2 671,6	2 614,1
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
Eget kapital	18	1 412,8	1 434,4	1 416,6	1 438,9
Årets resultat		- 91,1	- 15,7	- 78,4	- 16,3
Summa eget kapital		1 321,7	1 418,7	1 338,1	1 422,5
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner	19	208,0	182,5	208,0	182,5
Avsättningar för latent skatt			0,1		
Summa avsättningar		208,0	182,5	208,0	182,5
Summa skulder					
Långfristiga skulder	20	716,5	704,3	655,4	647,2
Kortfristig checkräkningskredit	21	53,8	2,1	34,6	0,0
Kortfristiga skulder	21	435,4	369,8	435,5	361,9
Summa skulder		1 205,6	1 076,4	1 125,4	1 009,1
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		2 735,4	2 677,7	2 671,6	2 614,1
Ställda panter och ansvarsförbindelser					
- varav kommunens borgen för Djursholms AB	22	645,8	650,0	645,8	650,0

Finansieringsanalys

(mnkr)	Not	Koncern 2018-12	Koncern 2017-12	Kommun 2018-12	Kommun 2017-12
Den löpande verksamheten					
Resultat före extraordinära poster		- 91,1	- 15,7	- 78,4	- 16,3
Justering resultat VA/avfall		- 6,0	- 5,0	- 6,0	- 5,0
Justering för av- och nedskrivningar		130,0	115,0	128,7	112,2
Justering ändrad redovisningsprincip		-	11,8	-	-
Justering omklassificering		-	4,3	-	4,3
Justering för förändring av avsättning pension och löneskatt		25,5	21,2	25,5	21,1
Justering för förändring av rörelsekapital	23	102,1	- 111,6	106,4	- 109,5
Medel från den löpande verksamheten		160,3	20,0	176,2	6,7
Investeringsverksamheten					
Investering i mark, byggnader och tekniska anläggningar		- 310,0	- 289,1	- 304,9	- 264,8
Investering i maskiner och inventarier		- 23,1	- 11,3	- 23,1	- 11,3
Inköp/försäljning av anläggningstillgångar	24	- 25,0	-	- 25,0	-
Medel från investeringsverksamheten		- 358,1	- 300,3	- 353,1	- 276,0
Finansieringsverksamheten					
Nyupplåning		104,0	300,0	100,0	300,0
Periodiserade avgifter		8,2	3,8	8,2	3,8
Amortering av lån		-	- 100,0	-	- 100,0
Justering kortfristig del av långfristig skuld		- 100,0	100,0	- 100,0	100,0
Ökning (-)/minskning (+), långfristiga fordringar			-	-	-
Medel från finansieringsverksamheten		12,2	303,8	8,2	303,8
Årets kassaflöde		- 185,5	23,4	- 168,7	34,5
Likvida medel vid periodens början		131,9	108,4	134,0	99,6
Likvida medel vid periodens slut		- 53,6	131,9	- 34,6	134,0

Notförteckning

Redovisningen har skett i enlighet med lagen om kommunal redovisning samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning. Kompletterande beskrivning lämnas under respektive not.

Not (mnkr)	Koncern 2018-12	Koncern 2017-12	Kommun 2018-12	Kommun 2017-12
1 Verksamhetens intäkter				
Försäljningsmedel	2,4	2,8	2,4	2,8
Taxor och avgifter	184,5	179,9	184,5	179,9
Hyror och arrenden	111,7	95,6	110,7	93,0
Bidrag	188,7	197,1	188,7	197,1
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	119,9	122,5	119,9	122,5
Försäljning av exploateringsfastigheter	46,4	70,0	46,4	70,0
Försäljning av anläggningstillgångar	-	0,0	14,5	0,0
Övriga intäkter	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0
	653,6	668,0	667,1	665,3
2 Verksamhetens kostnader				
Inköp av anläggningstillgångar	-1,6	-1,2	-1,6	-1,2
Inköp av anläggnings- och underhållsmaterial	-0,1	-0,5	-0,1	-0,5
Inköp av elkraft, vatten och gas för distribution	-	-0,0	-	-0,0
Lämnade bidrag	-33,7	-35,5	-33,7	-35,5
Köp av huvudverksamhet	-948,4	-927,9	-948,4	-927,9
Löner, förmåner och diverse kostnadsersättningar	-672,7	-644,3	-672,7	-644,3
Sociala avgifter	-226,3	-216,7	-226,3	-216,7
Pensionskostnader	-78,7	-78,9	-78,7	-78,9
Lokal- och markhyror	-49,1	-44,6	-49,1	-46,4
Fastighetskostnader och fastighetsentreprenad	-77,3	-89,4	-80,2	-89,4
Bränsle, energi och vatten	-28,8	-28,8	-28,8	-28,8
Hyra/leasing av anläggningstillgångar	-10,5	-10,6	-10,5	-10,6
Förbrukningsinventarier och förbrukningsmaterial	-44,2	-45,4	-44,2	-45,4
Kontorsmaterial och trycksaker	-2,4	-3,1	-2,4	-3,1
Reparation och underhåll	-2,9	-3,1	-2,9	-3,1
Tele- och it-kommunikation samt postbefordran	-9,9	-8,8	-9,9	-8,8
Kostnader för transportmedel	-5,5	-5,5	-5,5	-5,5
Transporter och resor	-13,9	-7,1	-13,9	-7,1
Representation	-2,8	-3,0	-2,8	-3,0
Annonser, reklam, information	-1,5	-1,8	-1,5	-1,8
Försäkringspremier och riskkostnader	-10,2	-9,0	-10,2	-9,0
Övriga främmande tjänster	-63,4	-57,1	-63,4	-57,1
Tillfälligt inhyrd personal	-18,4	-16,6	-18,4	-16,6
Diverse kostnader	-28,0	-28,3	-28,0	-28,3
	-2 330,3	-2 267,2	-2 333,2	-2 269,0

Not (mnkr)	Koncern 2018-12	Koncern 2017-12	Kommun 2018-12	Kommun 2017-12
3 Avskrivningar				
Planenliga avskrivningar på immateriella anläggningstillgångar	- 2,6	- 2,6	- 2,6	- 2,6
Planenliga avskrivningar, fastigheter	- 115,6	- 102,4	- 112,5	- 99,6
Planenliga avskrivningar, maskiner och inventarier	- 10,0	- 9,5	- 10,0	- 9,5
Nedskrivning av anläggningstillgångar	- 1,9	- 0,5	- 3,7	- 0,5
	- 130,0	- 115,0	- 128,7	- 112,2
Av- och nedskrivningar har gjorts i enlighet med rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning, RKR.				
4 Verksamhetens nettokostnader				
Nämndernas nettokostnader enligt driftredovisningen	- 1 836,7	- 1 761,2	- 1 839,2	- 1 762,8
Interna poster (internränta)	31,5	28,6	31,5	28,6
Delsumma	- 1 805,2	- 1 732,6	- 1 807,7	- 1 734,2
Pensioner (netto)	- 46,3	- 53,3	- 46,3	- 53,3
Fastighetsförsäljningar exploatering	46,4	70,0	46,4	70,0
Fastighetsförsäljningar anläggningar	-	-	14,5	-
Övriga intäkter	1,4	0,0	1,4	0,0
PO-differens	0,6	0,7	0,6	0,7
Övriga kostnader	- 0,5	0,0	- 0,5	0,0
Förändring semesterlöneskuld, inklusive PO	- 3,1	1,0	- 3,1	1,0
Verksamhetens nettokostnader	- 1 806,7	- 1 714,2	- 1 794,7	- 1 715,8
5 Skatteintäkter				
Preliminära skatteintäkter	2 263,4	2 226,5	2 263,4	2 226,5
Prognos för slutavräkning	- 4,8	- 6,7	- 4,8	- 6,7
Justering slutavräkning föregående år	- 2,0	1,7	- 2,0	1,7
	2 256,6	2 221,6	2 256,6	2 221,6
6 Generella statsbidrag och utjämning				
Regleringsavgift/-bidrag	5,2	- 0,3	5,2	- 0,3
Införandebidrag	3,1	11,8	3,1	11,8
Kostnadsutjämning	203,3	210,6	203,3	210,6
Inkomstutjämning	- 777,5	- 773,0	- 777,5	- 773,0
Kommunal fastighetsavgift	54,6	53,7	54,6	53,7
Generella bidrag från staten	6,2	4,8	6,2	4,8
Utjämningsavgift LSS	- 30,0	- 32,5	- 30,0	- 32,5
	- 535,1	- 525,0	- 535,1	- 525,0
7 Finansiella intäkter				
Utdelning aktier	0,0	0,0	0,0	0,0
Försäljning finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0
Ränteintäkter likvida medel	0,0	0,0	0,0	0,0
Ränteintäkter kundfordran	0,1	0,0	0,1	0,0
Borgensavgift	0,0	0,0	0,3	0,3
Extern medelsförvaltning	3,0	4,6	3,0	4,6
	3,0	4,7	3,4	5,0

Not (mnkr)	Koncern 2018-12	Koncern 2017-12	Kommun 2018-12	Kommun 2017-12
8 Finansiella kostnader				
Räntekostnader	- 7,5	- 4,2	- 6,9	- 3,7
Byggekreditivränta	2,7	2,2	2,7	2,2
Ränta pensionsskuld	- 3,9	- 0,3	- 3,9	- 0,3
Övriga finansiella kostnader	- 0,4	- 0,3	- 0,4	- 0,3
	- 9,0	- 2,6	- 8,5	- 2,1
Byggekreditivränta avser den internränta som har påförts pågående investeringar.				
9 Immateriella anläggningstillgångar				
Immateriella anläggningstillgångar	6,5	8,3	6,5	8,3
	6,5	8,3	6,5	8,3
Redovisat värde vid årets början	13,8	6,6	13,8	6,6
Investeringar	1,0	2,9	1,0	2,9
Redovisat värde av avyttringar och utrangeringar	- 0,3		- 0,3	
Nedskrivningar				
Justering omklassificering		4,3		4,3
Akkumulerade avskrivningar	- 8,1	- 5,5	- 8,1	- 5,5
Övriga förändringar				
Redovisat värde vid årets slut	6,5	8,3	6,5	8,3
Immateriella anläggningstillgångar är externt förvärvade.				
10 Mark, byggnader och tekniska anläggningar				
Verksamhetsfastigheter	1 143,3	1 081,5	1 083,5	1 022,3
Markreserv	68,4	26,4	68,4	26,4
Fastigheter för annan verksamhet	204,5	210,8	204,5	210,8
Publika fastigheter	520,1	433,2	520,1	433,2
Fastigheter för affärsverksamhet (VA-verket)	141,9	150,5	141,9	150,5
	2 078,2	1 902,4	2 018,5	1 843,3
Redovisat värde vid årets början	3 668,9	3 389,9	3 395,5	3 156,9
Investeringar	291,3	285,6	289,5	245,2
Redovisat värde av avyttringar och utrangeringar	- 1,8	- 6,6	- 1,8	- 6,6
Nedskrivningar				
Återförda nedskrivningar				
Akkumulerade avskrivningar	- 1 880,3	- 1 766,5	- 1 664,7	- 1 552,3
Övriga förändringar				
Redovisat värde vid årets slut	2 078,2	1 902,4	2 018,5	1 843,3

Not (mnkr)	Koncern 2018-12	Koncern 2017-12	Kommun 2018-12	Kommun 2017-12
11 Maskiner och inventarier				
Redovisat värde vid årets början	196,8	189,8	196,8	189,8
Investeringar	23,1	11,3	23,1	11,3
Redovisat värde av avyttringar och utrangeringar	- 1,6		- 1,6	
Nedskrivningar		-		-
Justering omklassificering		- 4,3		- 4,3
Akkumulerade avskrivningar	- 173,8	- 163,8	- 173,8	- 163,8
Övriga förändringar				
Redovisat värde vid årets slut	44,5	33,0	44,5	33,0
12 Pågående investeringar				
Pågående investeringar	194,5	176,7	188,2	173,8
	194,5	176,7	188,2	173,8
13 Finansiella anläggningstillgångar				
Aktier och värdepapper	4,2	4,2	4,2	4,2
Aktier i kommunens koncernföretag	25,0	0,0	25,0	0,0
Bostadsrätter	45,7	45,7	45,7	45,7
	74,9	49,9	74,9	49,9
14 Förråd, lager och exploateringsfastigheter				
Oljelager	0,5	0,5	0,3	0,3
Exploateringsfastigheter	55,3	46,4	55,3	46,4
	55,8	47,0	55,7	46,8
15 Fordringar				
Kundfordringar	13,1	80,7	13,1	80,7
Diverse kortfristiga fordringar				
Momsfordran	26,4	30,0	26,4	30,0
Övriga kortfristiga fordringar	22,0	37,4	22,0	37,4
Skattekonto	0,7	0,4	0,7	0,4
Interimsfordringar				
Skatteintäkter	0,0	1,7	0,0	1,7
Fastighetsavgift	23,4	20,5	23,4	20,5
Periodiserade kostnader	25,5	25,8	25,5	25,8
Förutbetalda kostnader	2,9	2,1	2,9	2,1
Upplupna intäkter	63,0	18,5	65,4	17,3
Övriga interimsfordringar	0,0	0,0	0,0	0,0
	177,0	217,1	179,4	215,9
Bokföringsmässig avskrivning har skett av de fordringar som är äldre än ett år, det vill säga med förfallodag före den 31 december 2017, utom i de fall en utredning pågår eller en betalningsplan har upprättats.				

Not (mnkr)	Koncern 2018-12	Koncern 2017-12	Kommun 2018-12	Kommun 2017-12
16 Kortfristiga placeringar				
Aktier och värdepapper				
Cliens mixfond	104,0	109,2	104,0	109,2
	104,0	109,2	104,0	109,2
Nedskrivning av tillgångarnas bokförda värde har från och med 2003 beräknats utifrån det lägsta värdets princip.				
17 Kassa och bank				
Bank	0,0	134,0	0,0	134,0
	0,0	134,0	0,0	134,0
18 Eget kapital				
Rörelsekapital	- 152,3	135,4	- 131,0	144,0
Anläggningskapital	1 474,0	1 283,4	1 469,1	1 278,5
	1 321,7	1 418,7	1 338,1	1 422,5
19 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelse				
Specifikation - avsatt till pensioner				
Särskild avtals-/ålderspension	0,0	0,0	0,0	0,0
Förmånsbestämd/kompletterande pension	160,0	137,0	160,0	137,0
Ålderspension	6,1	9,2	6,1	9,2
Pension till efterlevande	1,3	0,7	1,3	0,7
Summa pensioner	167,4	146,9	167,4	146,9
Löneskatt	40,6	35,6	40,6	35,6
Summa avsatt till pensioner	208,0	182,5	208,0	182,5
Antal visstidsförordnanden				
Politiker	2	2	2	2
Avsatt till pensioner				
Ingående avsättning	182,5	161,4	182,5	161,4
Nya förpliktelser under året	25,1	20,7	25,1	20,7
Varav				
Nyintjänad pension	20,6	17,4	20,6	17,4
Ränte- och basbeloppsuppräknig	3,9	3,4	3,9	3,4
Ändring av försäkringstekniska grunder				
Pension till efterlevande	0,7		0,7	
Övrig post	- 0,1		- 0,1	
Årets utbetalningar	- 4,6	- 3,7	- 4,6	- 3,7
Förändring av löneskatt	5,0	4,1	5,0	4,1
Summa avsatt till pensioner	208,0	182,5	208,0	182,5
Aktualiseringsgrad	60,0 %	56,1 %	60,0 %	56,1 %
Beräkningsgrunden för pensioner framgår av avsnittet Redovisningsprinciper.				

Not (mnkr)	Koncern 2018-12	Koncern 2017-12	Kommun 2018-12	Kommun 2017-12
20 Långfristiga skulder				
Förutbetalda intäkter som regleras över flera år				
Investeringsbidrag	20,5	15,5	20,5	15,5
Återstående antal år (vägt i snitt)	35,1	31	35	31
Anslutningsavgifter	38,8	35,6	38,8	35,6
Återstående antal år (vägt i snitt)	44	46	44	46
Summa förutbetalda intäkter	59,3	51,1	59,3	51,1
Handelsbanken	151,2	51,2	150,0	150,0
Nordea	400,0	300,0	400,0	300,0
SEB	60,0	156,0	0,0	0,0
Swedbank	146,1	146,1	146,1	146,1
Summa långfristiga skulder	757,3	653,3	696,1	596,1
Kortfristig del av långfristig skuld	- 100,0	0,0	- 100,0	0,0
	716,5	704,3	655,4	647,2
21 Kortfristiga skulder				
Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder	100,0	0,0	100,0	0,0
Leverantörsskulder	119,0	152,0	119,0	152,0
Checkräkningskredit	53,8	2,1	34,6	-
Momsskuld	- 0,5	2,2	- 0,5	2,2
Övriga kortfristiga skulder	0,1		0,1	
Interimsskulder				
Förutbetalda skatteintäkter	13,5	13,4	13,5	13,4
Retroaktiva löner	0,9	1,2	0,9	1,2
Timlöner				
OB-ersättningar	3,6	3,1	3,6	3,1
Semesterlöneskuld	39,8	38,4	39,8	38,4
Upplupna räntekostnader	0,4	0,4	0,4	0,4
Upplupna personalkostnader (skatt och avgifter)	46,9	45,4	46,9	45,4
Individuell pension inklusive löneskatt	29,7	30,1	29,7	30,1
Utbetalda pensioner, Sveriges Kommuner och Landsting	- 0,2	0,6	- 0,2	0,6
Förutbetalda hyresintäkter	3,5	4,7	3,5	4,7
Övriga interimsskulder	78,6	78,3	78,7	70,4
	489,2	371,9	470,1	361,9
22 Ställda panter och ansvarsförbindelser				
Ansvarsförbindelser pensioner (inklusive löneskatt)				
Kommunen	527,9	534,9	527,9	534,9
Borgensåtaganden				
Djursholms AB	61,2	57,2	61,2	57,2
Egna hem och småhus, förlustansvar kreditgaranti	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga förpliktelser	56,8	57,9	56,8	57,9
	645,8	650,0	645,8	650,0

Not (mnkr)	Koncern 2018-12	Koncern 2017-12	Kommun 2018-12	Kommun 2017-12
23 Medel från den löpande verksamheten				
Ökning (-)/minskning (+), förråd, varulager och exploateringsfastigheter	-8,9	3,2	-8,9	3,2
Ökning (-)/minskning (+), kortfristiga fordringar	40,1	-83,7	36,5	-80,5
Ökning (-)/minskning (+), medelsförvaltning (aktier/värdepapper)	5,2	8,7	5,2	8,7
Ökning (+)/minskning (-), kortfristiga skulder	65,6	-37,6	73,5	-41,0
	102,1	-109,4	106,4	-109,5
24 Medel från investeringsverksamheten				
Inköp aktier dotterbolag	0,0	0,0	-25,0	0,0
	0,0	0,0	-25,0	0,0

Driftredovisning 2018

(tkr)	12/31/2018			12/31/2018			
	Bokslut			Budget			
Nämnd Verksamhet/program	Intäkt	Kostnad	Netto- kostnad	Intäkt	Kostnad	Netto- kostnad	Netto- avvikelse
Kommunstyrelsen							
Politisk ledning och partistöd	1	8 463	-8 463	0	8 966	-8 966	503
Kommunledningskontor	41 548	126 649	-85 100	40 863	125 779	-84 916	-184
Festvåningar	1 360	2 160	-800	1 616	2 016	-400	-400
Brand- och totalförsvär	1 228	16 318	-15 090	1 036	16 768	-15 732	642
Valnämnden	601	1 898	-1 297	500	1 910	-1 410	113
Övrig gemensam verksamhet	0	7 707	-7 707	0	7 091	-7 091	-616
Summa	44 737	163 194	-118 457	44 015	162 530	-118 515	58
Produktionsutskottet							
Ledning och administration	13 917	12 554	1 363	12 861	16 926	-4 065	5 428
Förskolor	112 278	115 740	-3 462	115 353	114 801	552	-4 014
Ungdom och skola	595 565	608 413	-12 848	596 963	594 301	2 662	-15 510
Vård och omsorg	188 604	191 238	-2 634	190 654	189 812	842	-3 476
Summa	910 364	927 945	-17 581	901 133	901 133	-9	-17 572
Revision							
Revisionsverksamhet	0	1 058	-1 058	0	1 098	-1 098	40
Summa	0	1 058	-1 058	0	1 098	-1 098	40
Överförmyndarnämnden							
Överförmyndarverksamhet	10	3 082	-3 072	0	4 000	-4 000	928
Summa	10	3 082	-3 072	0	4 000	-4 000	928
Byggnadsnämnden							
Nämnd	0	562	-562	0	722	-722	160
Stab	6	4 042	-4 037	0	3 995	-3 995	-42
Bygglov	6 994	9 446	-2 452	5 150	9 097	-3 947	1 495
Kart och mät	2 797	5 425	-2 628	2 300	6 086	-3 786	1 158
Summa	9 797	19 476	-9 679	7 450	19 900	-12 450	2 771
Miljö- och hälsoskyddsnämnden							
Nämnd	0	315	-315	0	435	-435	120
Stab	3	1 804	-1 802	0	2 478	-2 478	676
Miljösamordning	1	863	-861	0	963	-963	102
Livsmedel	1 489	4 689	-3 200	1 500	2 234	-734	-2 466
Miljö- och hälsoskydd	1 486	5 313	-3 828	1 600	6 090	-4 490	662
Summa	2 978	12 984	-10 006	3 100	12 200	-9 100	-906

(tkr)	12/31/2018			12/31/2018			
	Bokslut			Budget			
Nämnd Verksamhet/program	Intäkt	Kostnad	Netto- kostnad	Intäkt	Kostnad	Netto- kostnad	Netto- avvikelse
Kultur- och fritidsnämnden							
Administration och nämnd	2 232	9 467	-7 234	0	3 315	-3 315	-3 919
Anläggningar	2 600	31 793	-29 193	2 321	31 829	-29 508	315
Föreningsstöd	2 088	17 555	-15 468	2 200	17 938	-15 738	270
Fritidsgårdar	752	8 972	-8 220	526	8 740	-8 214	-6
Bibliotek	2 361	15 535	-13 175	1 992	15 174	-13 182	7
Kulturskola och kulturstöd	947	11 653	-10 706	702	16 075	-15 373	4 667
Träffpunkt Enebyberg	1 020	7 569	-6 550	669	7 667	-6 998	448
Summa	11 999	102 544	-90 545	8 410	100 738	-92 328	1 783
Tekniska nämnden							
Administration och nämnd	12 578	12 578	0	14 470	14 470	0	0
Gata och trafik	11 249	75 553	-64 304	5 100	76 119	-71 019	6 715
Parker och naturområden	449	19 580	-19 132	0	20 342	-20 342	1 210
Hamnar	1 359	5 222	-3 864	1 800	3 985	-2 185	-1 679
Energi och klimat	313	1 025	-712	313	1 686	-1 373	661
Summa	25 947	113 958	-88 011	21 683	116 602	-94 919	6 908
Fastighetsnämnden							
Fastighetsförvaltning	261 597	255 054	6 543	269 259	258 560	10 699	-4 156
Summa	261 597	255 054	6 543	269 259	258 560	10 699	-4 156
Utbildningsnämnden							
Förskola och pedagogisk omsorg	34 446	223 388	-188 941	35 954	224 692	-188 738	-203
Grundskola, förskoleklass och fritidshem	32 515	559 273	-526 758	33 530	557 318	-523 788	-2 970
Gymnasieskola	5 423	136 741	-131 318	6 049	136 914	-130 865	-453
Särskola	820	16 177	-15 357	300	7 482	-7 182	-8 175
Vuxenutbildning	1 018	8 622	-7 603	209	12 058	-11 849	4 246
Nämnd och administration	819	12 340	-11 521	1 343	13 725	-12 382	861
Övrig verksamhet	689	4 828	-4 139	100	4 730	-4 630	491
Summa	75 731	961 368	-885 637	77 485	956 919	-879 434	-6 203
Socialnämnden							
Nämnd och socialkontor	2 541	18 143	-15 602	470	16 270	-15 800	198
Individ och familjeomsorg	63 225	133 256	-70 031	59 200	120 800	-61 600	-8 431
Socialpsykiatri	1 852	18 490	-16 638	1 150	16 950	-15 800	-838
Äldreomsorg	56 074	425 201	-369 128	45 755	423 755	-378 000	8 872
Funktionsnedsättning	12 049	162 341	-150 292	8 350	157 050	-148 700	-1 592
Externa projekt	6 909	6 909	-1	0	0	0	-1
Summa	142 649	764 340	-621 691	114 925	734 825	-619 900	-1 791
Totalt			-1 839 192			-1 821 054	-18 138
Nämndernas nettokostnader*			-1 839 192			-1 821 054	-18 138

*exklusive VA och avfall

Borgensåtagande 2018

(tkr)		Ursprungligt belopp	Kvarvarande belopp 2018/12/31
Djursholms AB			
	Avser Ekeby Gård	1 454,0	1 165,3
	Avser lösen kommunlån	60 000,0	60 000,0
			61 165,3
Övrig bostadsförsörjning			
	Kommunalt förlustansvar för egna hem (40 % av låneskuld)		12,6
			12,6
Övriga borgensåtaganden			
	Org nr		
	Curlingklubbarna (Djursholm/Stocksund)	802417-9353/816400-1193	19 666,7
	Daghemsföreningen Enebo	716420-2629	2 920,0
	Danderyds Sportklubb	816400-3132	7 000,0
	Danderyds Tennisklubb	812000-0578	20 000,0
	Ek föreningen TF-Skolbyggnad	769634-2422	3 800,0
	Enebybergs IF	812000-0503	16 000,0
	FC Djursholm	802416-2276	9 500,0
	Föräldrakooperativet Krubban	716421-0630	2 220,0
	IFK Stocksund	802429-0408	8 300,0
	Stocksunds IF	816400-2381	9 496,0
	Stiftelsen Stocksunds scoutstuga	816400-1185	100,0
			56 769,1
Totalt borgensåtagande 2018-12-31			117 947,0

VA-verksamhet

Resultaträkning

(tkr)	Not	Utfall 12/31/2018	Utfall 12/31/2017
Rörelseintäkter			
VA-avgifter, fasta och rörliga		61 365	61 006
Anläggningsavgifter		1 217	1 099
Övriga intäkter	1	154	103
VA-fond, intäkt	2	5 424	2 672
Summa		68 160	64 880
Rörelsekostnader			
Driftskostnader	3	- 18 212	- 16 827
Renvatteninköp, Norrvatten		- 10 183	- 11 105
Avloppskostnad, Käppala		- 16 650	- 15 365
Administrativa kostnader	4	- 10 408	- 8 717
Summa		- 55 453	- 52 014
Rörelseresultat		12 707	12 866
Avskrivningar		- 11 778	- 11 657
Resultat efter avskrivningar		929	1 209
Ränteintäkter		304	304
Räntekostnader		- 1 233	- 1 513
Resultat efter finansiella poster		0	0
Årets resultat		0	0

Balansräkning

(tkr)	Not	12/31/2018	12/31/2017
Tillgångar			
Anläggningstillgångar	5	171 115	161 502
Omsättningstillgångar	6	17 684	16 045
Summa tillgångar		188 799	177 547
Skulder			
Skuld till VA-kollektivet	7	38 811	35 602
VA kommunlån		139 289	123 600
Kortfristiga skulder	8	8 586	10 808
VA-fond, ackumulerat resultat	9	7 537	10 209
VA-fond, året		- 5 424	- 2 672
Summa skulder		188 799	177 547

Noter

Not (tkr)	12/31/2018	12/31/2017
1 Övriga intäkter		
Ränteintäkter kundfordringar	31	26
Inkassoavgifter	27	27
Försäljning av konsulttjänster	17	20
Investeringsbidrag	30	30
Övriga intäkter	49	0
	154	103
2 VA-verksamheten ska uppvisa ett nollresultat. Eventuella över- eller underskott redovisas som skuld eller fordran på abonnenterna.		
3 Driftkostnader		
Driftentreprenad	- 2 268	- 2 161
Reparationer	- 13 833	- 10 689
Övrig tillsyn och skötsel	- 470	- 1 409
Hyra av vattenmätare	- 1 079	- 1 118
Övrigt	36	- 850
El	- 598	- 600
	- 18 212	- 16 827
4 Administrativa kostnader		
Löner	- 4 574	- 3 339
Administrativa entreprenader	- 1 604	- 1 584
Konsulter/utredningar	- 740	- 619
Övriga administrativa kostnader*	- 3 490	- 3 175
	- 10 408	- 8 717
*Tekniska kontorets administrativa kostnader för lokaler och gemensamma tjänster, såsom IT, telefoni, ekonomi, personal, ärendehantering, sekretariat och vaktmästeri, fördelas på verksamheterna utifrån antalet anställda inom respektive verksamhet.		
5 Anläggningstillgångar		
Pågående projekt	29 186	10 973
Fastighet för annan verksamhet	403 723	400 636
Akkumulerad avskrivning	- 261 794	- 250 107
Restvärde	171 115	161 502
Komponentavskrivning tillämpad från och med 2016-01-01	År	
Rör i backen	50	
Ventiler	15	
Pumpstation hus	80	
Pumpstation tak, dörr, inredning	25	
Pumpstation el	40	
Pumpstation sumpgrop	30	
Pumpstation pumpar	20	
VA-elektronik	5	
Nya serviser och förbindelsepunkter	30	

Not (tkr)	12/31/2018	12/31/2017
Avskrivningstider tillämpade till och med 2015-12-31	År	
VA-ledningar (från och med 2009)	50	
VA-anläggningar (innan 2009)	33	
Pumpstationer	25	
6 Omsättningstillgångar		
Kundfordringar	5 406	4 834
Kassa och bank	12 278	11 211
	17 684	16 045
7 Skuld till VA-kollektivet		
Från och med 2009 periodiseras 90 % av de inbetalda anläggningsavgifterna. Avgifterna intäktsförs med 2 % per år.		
Förutbetalda anläggningsavgifter 2009	4 951	4 951
Förutbetalda anläggningsavgifter 2010	4 622	4 622
Förutbetalda anläggningsavgifter 2011	3 099	3 099
Förutbetalda anläggningsavgifter 2012	2 664	2 664
Förutbetalda anläggningsavgifter 2013	2 360	2 360
Förutbetalda anläggningsavgifter 2014	4 096	4 096
Förutbetalda anläggningsavgifter 2015	3 430	3 430
Förutbetalda anläggningsavgifter 2016	9 574	9 574
Förutbetalda anläggningsavgifter 2017	3 574	3 574
Förutbetalda anläggningsavgifter 2018	3 983	
Totalt	42 353	38 370
Avgår intäktsförda avgifter, ackumulerade	- 3 542	- 2 768
Skuld till VA-kollektivet	38 811	35 602
8 Kortfristiga skulder		
Upplupna kostnader/förutbetalda intäkter	6 152	9 668
Leverantörsskulder	2 434	1 140
	8 586	10 808
9 VA-verksamheten ska uppvisa ett nollresultat. Eventuella över- eller underskott redovisas som skuld eller fordran på abonnenterna (VA-fond).		
VA-fondens ingående balans 2018- 01	7 537	10 209
VA-fondens utgående balans 2018- 12	2 113	7 537
Redovisningsprinciper		
Tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper överensstämmer med kommunallagen (KL), den kommunala redovisningslagen (KRL) och lagen om allmänna vattentjänster (LAV07).		
Redovisning av affärsverksamhet sker mot bakgrund av självkostnadsprincipen (RKR).		

Avfallsverksamhet

Resultaträkning

(tkr)	Not	Utfall 12/31/2018	Utfall 12/31/2017
Rörelseintäkter			
Avgifter		27 251	25 470
Årets resultat	1	536	2 326
Summa		27 787	27 796
Rörelsekostnader			
Driftkostnader	2	- 22 943	- 22 460
Administrativa kostnader	3	- 4 331	- 4 883
Summa		- 27 274	- 27 343
Rörelseresultat		513	453
Avskrivningar	4	- 513	- 453
Resultat efter avskrivningar		0	0
Årets resultat		0	0

Balansräkning

(tkr)		12/31/2018	12/31/2017
Tillgångar			
Fordran kommun		- 3 761	- 3 218
Anläggningstillgångar	5	103	96
Omsättningstillgångar		0	0
Summa tillgångar		- 3 658	- 3 122
Skulder och eget kapital			
Kortfristiga skulder		0	0
Avfallsfond, ackumulerat resultat		- 3 122	- 796
Årets resultat		- 536	- 2 326
Summa skulder		- 3 658	- 3 122

Not (tkr)	12/31/2018	12/31/2017
1	Avfallsverksamheten ska uppvisa ett nollresultat. Eventuella över- eller underskott redovisas som skuld eller fordran på abonnenterna och redovisas i avfallsfonden.	
	Avfallsfondens ingående balans 2018-01-01	- 3 122 - 796
	Avfallsfondens utgående balans 2018-12-31	- 3 658 - 3 122
2	Driftkostnader	
	Drift entreprenad	- 4 426 - 5 395
	Insamling och behandling av avfall	- 18 517 - 17 065
		- 22 943 - 22 460
3	Administrativa kostnader	
	Löner	- 1 729 - 1 727
	Administrativa entreprenader	- 1 074 - 1 044
	Konsulter/utredningar	- 152 - 378
	Övriga administrativa kostnader*	- 1 134 - 1 412
	Övriga kostnader	- 242 - 322
		- 4 331 - 4 883
	*Tekniska kontorets administrativa kostnader för lokaler och gemensamma tjänster, såsom it, telefoni, ekonomi, personal, ärendehantering, sekretariat och vaktmästeri, fördelas på verksamheterna utifrån antalet anställda inom respektive verksamhet.	
4	Avfallskärl, avskrivning sju år på samtliga storlekar av kärl.	
5	Anläggningstillgångar	
	Pågående projekt	103 96
		103 96

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper överensstämmer med kommunallagen (KL) och den kommunala redovisningslagen (KRL).
Redovisning av affärsverksamhet mot bakgrund av självkostnadsprincipen (RKR).

Kommunstyrelse

Kommunstyrelsen inklusive valnämnden redovisade ett utfall i linje med budget. Sex av kommunstyrelsens nio inriktningsmål uppfylldes. Chefs- och ledarutvecklingsprogram för kommunens samtliga chefer drevs under året och jämförelsetjänster för vård- och omsorgsboende lanserades.

(mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	44	44,7	0,7
Verksamhetens kostnader	162,4	163,1	-0,7
Nettokostnader	-118,4	-118,4	0,0

Viktiga händelser i verksamheten

Beslut i kommunfullmäktige och kommunstyrelsen.

Eftersom resultatet för 2018 under hösten beräknades bli negativt, beslutade kommunfullmäktige den 27 november 2018 att sänka nämndernas budgetar för 2019 och plan för 2020–2021, jämfört med vad som beslutades i planeringsförutsättningarna som togs fram i kommunstyrelsen den 28 maj 2018.

Kommunstyrelsen godkände en handlingsplan för att hantera det ackumulerade underskottet.

Kommunfullmäktige beslutade att ändra organisatorisk tillhörighet för äldreomsorg i egen regi, från produktionsutskottet till socialnämnden.

Kommunfullmäktige beslutade att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en strukturplan för centrala Danderyd; dels för det långa tunnelalternativet, dels för nollalternativet. Fullmäktige beslutade också att en ny översiktsplan ska tas fram. Vidare antog kommunfullmäktige en policy för markanvisning och markförsäljning. Kommunen köpte en större skogsfastighet i Rinkebyskogen av Sveaskog och tecknade ett genomförandeavtal med Svenska Kraftnät rörande utbyggnaden av City Link-tunneln. Fastigheten Ginnungagap 2 i Djursholm såldes till Vectura Fastigheter AB för uppförande av ett vård- och omsorgsboende och beslutet om uppförandet har överklagats.

Kommunledningskontoret

Ett chefs- och ledarutvecklingsprogram drevs för kommunens samtliga chefer. Chefsutbildningar genomfördes inom bland annat arbetsmiljö, lönesättning och strategisk kompetensförsörjning.

Ett förvaltningsövergripande projekt drevs med anledning av dataskyddsförordningen (GDPR). Syftet var att förbereda organisationen inför den nya dataskyddsförordningen som ställer krav på förändringar av interna rutiner och processer.

Riktlinjer för inkludering antogs och ersätter den tidigare jämställdhetsplanen.

Skolornas e-post flyttades till det kommungemensamma e-postsystemet.

Utvecklingen av e-tjänster fortsatte. Bland annat lanserades jämförelsetjänster för vård- och omsorgsboende.

Kommunen lanserade en ny extern webbplats, danderyd.se.

Utvecklingen av kommunens kontaktcenter fortsatte, bland annat genom att fler ärendegrupper överfördes dit.

Måluppfyllelse verksamhet

Måluppfyllelsen illustreras med fyra symboler:

- Målet är uppfyllt
- ◆ Målet är delvis uppfyllt
- Målet är ej uppfyllt
- Målet är ej bedömt*

*Används i undantagsfall när det vid brist på underlag inte är möjligt att göra en bedömning av måluppfyllelsen.

Sex av nio inriktningsmål för kommunstyrelsen uppfylldes. Kommentarer till de mål som delvis uppfylldes följer nedan.

Danderyd ska vara en trygg och säker kommun. Kommunen fortsätter att arbeta för att minimera otrygga platser, bland annat med väktarnärvaro och den så kallade grannsamverkansbilen.

Tillgängligheten via telefon har ökat sedan 2016. Resultaten för kommunens tillgänglighet förväntas öka ytterligare under kommande år, allteftersom kommunens kontaktcenter utvecklas.

Nämndens inriktningsmål	2018
I Danderyd är luften ren. Nivån på buller från vägar och kollektivtrafik underskrider fastställda gränsvärden.	◆
Danderyd är enligt invånarna en trygg och säker kommun att bo och leva i.	◆
I Danderyds kommun är personalen tillgänglig och ger en god service till invånarna.	◆
I Danderyd får invånarna information om kommunens verksamheter och dess resultat.	●
I Danderyd kan invånarna i hög grad utföra tjänster via internet.	●
I Danderyds kommun är stöd och service professionell, ändamålsenlig och effektiv.	●
Ledning, samordning och uppföljning sker med hög effektivitet och rätt kompetens som leder till utveckling av Danderyds kommun.	●
Danderyds kommun samverkar inom regionen för att påverka utvecklingen av infrastruktur och kommunikationer.	●
I Danderyd är den kommunala näringslivsservicen effektiv och snabb.	●

Inriktningsmål (miljöprogram)	2018
Frisk luft	◆
Friskt vatten	◆
Biologisk mångfald	●
God bebyggd miljö	●
Giftfri miljö	●

Ekonomi

Driftredovisning

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Politisk ledning och partistöd	8,9	8,4	0,5
Kommunledningskontoret	84,9	85,1	-0,2
Festvåning	0,4	0,8	-0,4
Brand- och samhällsskydd	15,7	15,1	0,6
Övrig gemensam verksamhet	7,1	7,7	-0,6
Valnämnden	1,4	1,3	0,1
Totalt	118,4	118,4	0,0

Kommunstyrelsen inklusive valnämnden redovisade ett resultat i balans med budget.

Investeringsredovisning

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Politisk ledning	0,0	0,0	0,0
Kommunledningskontoret	9,9	3,4	6,5
Övrig gemensam verksamhet	0,3	0,0	0,3
Festvåningen	0,0	0,5	-0,5
Totalt	10,2	3,9	6,3

Utfallet för kommunstyrelsens investeringar blev 3,9 miljoner kronor, vilket var 6,3 miljoner kronor lägre än budgeterat. Det låga nyttjandet av investeringsbudgeten berodde främst på att införandetiden förlängdes för flera av investeringsprojekten. Av de outnyttjade medlen begärdes en ombudgetering på 2,8 miljoner kronor inför 2019. De projekt som ombudgeterades var GIS-projektet (1,4 mnkr), e-arkivet (1,3 mnkr) samt utvecklingen av webbplatser (0,1 mnkr).

Valnämnden hade inga investeringar.

Överförmyndarnämnd

Överförmyndarnämnden redovisade en positiv avvikelse om 0,9 miljoner kronor:

Nämnden hade vid utgången av 2018 totalt 284 aktiva ärenden (en minskning från 323 vid utgången av 2017). Av dessa aktiva ärenden var 98 rena godmanskap för vuxna.

Antal nya anordnanden var 48 stycken. Totalt 119 ärenden avslutades.

Nämnden granskade 174 årsräkningar och 31 sluträkningar.

Det totala tillsynsbeloppet var 530 343 851 kronor.

(mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	0	0	0
Verksamhetens kostnader	4,0	3,1	0,9
Nettokostnader	-4,0	-3,1	0,9

Viktiga händelser i verksamheten

Överförmyndarnämnden noterade en markant minskning av antalet inskrivna ensamkommande barn, vilket till stor del förklarar nämndens överskott.

Överförmyndarnämnden antog två styrande dokument (en ny delegationsordning och en ny dokumenthanteringsplan). I övrigt såg nämnden över och förenklade årsräkningsblanketten för ställföreträdarna. På personalsidan slutade en handläggare/jurist och ersättningsrekryterades.

Måluppfyllelse verksamhet

Måluppfyllelsen illustreras med fyra symboler:

● Målet är uppfyllt

◆ Målet är delvis uppfyllt

■ Målet är ej uppfyllt

— Målet är ej bedömt*

*Används i undantagsfall när det vid brist på underlag inte är möjligt att göra en bedömning av måluppfyllelsen.

Nämndens samtliga inriktningsmål uppfylldes.

Nämndens inriktningsmål	2018
I Danderyds kommun är personalen tillgänglig och ger en god service till invånarna.	●
I Danderyd bedriver alla nämnder kostnadseffektiv verksamhet inom sina programområden.	●

Inriktningsmål (miljöprogram)	2018
Frisk luft	—*
Friskt vatten	—*
Biologisk mångfald	—*
God bebyggd miljö	—*
Giftfri miljö	—*

* Målet hanteras av andra nämnder.

Ekonomi

Driftredovisning

Verksamhetsområde	Budget	Bokslut	Avvikelse (mnkr)
Överförmyndarnämnden	4,0	3,1	0,9
Totalt	4,0	3,1	0,9

Överförmyndaren redovisade ett positivt resultat om 0,9 miljoner kronor. Den positiva avvikelsen berodde främst på lägre utbetalningar till gode män för ensamkommande. En annan orsak till det positiva resultatet var att löneutbetalningarna blev lägre på grund av en vakant tjänst som uppkom i slutet av året.

Investeringsredovisning

Överförmyndaren hade inga investeringar 2018.

Miljö- och hälsoskydds nämnd

Miljö- och hälsoskydds nämnden redovisade ett resultat om -0,9 miljoner kronor. Av nämndens tre inriktningsmål bedömdes ett vara uppfyllt och två delvis uppfyllda. Av nämndens fem inriktningsmål inom miljöprogrammet bedömdes två vara uppfyllda, två delvis uppfyllda och ett ej uppfyllt.

(mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	3,1	3,0	-0,1
Verksamhetens kostnader	12,2	13	-0,8
Nettokostnader	-9,1	-10,0	-0,9

Viktiga händelser i verksamheten

Uppdrag angående buller från Roslagsbanan och E18 hanterades inom miljö- och hälsoskydds nämnden genom flera åtgärder, bland annat mätningar av buller från Roslagsbanan. Ett uppdrag delrapporterades och ett uppdrag återstår att utföra.

Nämnden genomförde en flytt till nya lokaler och en flytt av arkivet. Upphandlingen och införandet av ett nytt ärendehanteringssystem är klart och fullt övertaget.

Miljö- och hälsoskydds nämnden färdigställde sitt uppdrag från 2016, att inventera förekomsten av förorenad mark inom kommunen. Uppdraget går nu in i nästa fas.

Under den senare delen av året hade miljöavdelningen flera vakanta tjänster, vilket resulterade i en lägre grad av måluppfyllelse för tillsynen inom både livsmedel och miljöskydd.

Måluppfyllelse verksamhet

Måluppfyllelsen illustreras med fyra symboler:

- Målet är uppfyllt
- ◆ Målet är delvis uppfyllt
- Målet är ej uppfyllt
- Målet är ej bedömt*

*Används i undantagsfall när det vid brist på underlag inte är möjligt att göra en bedömning av måluppfyllelsen.

En orsak till nämndens negativa måluppfyllelse är främst den resursbrist som uppstod inom livsmedelsområdet och miljöbalkens område. Resursbristen visade sig främst i att handläggningstiderna blev längre samt att planerad tillsyn fick prioriteras om.

Nämndens inriktningsmål 2018

- Miljö- och hälsoskydds nämnden ska ge Danderydsborna en aktiv och ändamålsenlig service. ◆
- I Danderyd bedriver alla nämnder en kostnads-effektiv verksamhet inom sina programområden. ●
- Varje nämnd kan redovisa sambandet mellan mål, uppnådda resultat, prestationer och resurser. ●
- Miljö- och hälsoskydds nämnden ska ge företag verksamma i kommunen en aktiv och ändamålsenlig service och rådgivning. ◆

Inriktningsmål (miljöprogram) 2018

- Frisk luft ◆
- Friskt vatten ●
- God bebyggd miljö ◆
- Giftfri miljö ●
- De livsmedel som produceras, säljs och på andra sätt hanteras i kommunen ska vara säkra och redliga ■

Orsaken till att målet beträffande livsmedelskontroll inte uppfylldes var att 24 av 40 anläggningar med avvikelse följdes upp och att 16 återstår att kontrollera. Detta berodde i sin tur på personalbrist under den senare delen av året.

Ekonomi

Driftredovisning

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Nämnd, stab, miljösamordning	3,9	3,0	0,9
Livsmedel	0,7	3,2	-2,5
Miljö- och hälsoskydd	4,5	3,8	0,7
Totalt	9,1	10,0	-0,9

Avvikelsen för verksamheten nämnd, stab och miljösamordning berodde på att konsulttjänster användes mindre än budgeterat, samt på lägre kostnader för nämnden. Inom livsmedel berodde avvikelsen på personalkostnader av engångskaraktär. Avvikelsen inom miljö- och hälsoskydd berodde på förseningar i övertagandet av det nya ärendehanteringssystemet och en vakant tjänst.

Investeringsredovisning

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
	0,8	0,3	0,5
Totalt	0,8	0,3	0,5

Kostnaden för investeringar var slutbetalning för ärendehanteringssystemet. På grund av förseningar i övertagandet har övriga investeringar som digitalisering och e-tjänster inte påbörjats.

Byggnadsnämnd

Byggnadsnämnden redovisade ett överskott på 2,8 miljoner kronor. Alla byggnadsnämndens inriktningsmål uppfylldes.

Under 2018 fortsatte arbetet med att digitalisera delar av bygglovsprocessen med e-tjänster. Mängden ansökningar och anmälningar minskade något jämfört med tidigare år, vilket gjorde att kontoret kunde komma ifatt med ärenden gällande klagomål och olovliga åtgärder.

Sammantaget pågår ett arbete med närmare 30 detaljplaner i kommunen.

(mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	7,4	9,8	2,4
Verksamhetens kostnader	19,9	19,5	0,4
Nettokostnader	-12,5	-9,7	2,8

Viktiga händelser i verksamheten

Byggnadsnämnden beviljade bygglov för City Links berg-tunnel som planeras mellan Anneberg i Danderyd och Skanstull i södra Hammarbyhamnen i Stockholm. I övrigt beviljades ett antal bygglov för bostäder samt tidsbegränsade bygglov för skolpaviljonger.

Kommunstyrelsen beslutade att avbryta planarbetet för östra Eneby Torg.

Byggnadsnämnden godkände nio detaljplaner, bland annat för bostäder i kvarteret Ståthållaren, tennisbanor vid Good To Great och en ny plan för Villa Pauli.

Flera e-tjänster lanserades, bland annat beställning av kartor.

Måluppfyllelse verksamhet

Måluppfyllelsen illustreras med fyra symboler:

● Målet är uppfyllt

◆ Målet är delvis uppfyllt

■ Målet är ej uppfyllt

— Målet är ej bedömt*

*Används i undantagsfall när det vid brist på underlag inte är möjligt att göra en bedömning av måluppfyllelsen.

Byggnadsnämnden uppfyllde alla inriktningsmål.

Nämndens inriktningsmål	2018
Danderyd präglas av god arkitektur och en säker miljö.	●
I Danderyd ges ändamålsenlig information, god service och rådgivning i alla frågor som byggnadsnämnden handlägger.	●
I Danderyd bedriver alla nämnder kostnadseffektiv verksamhet inom sina programområden. Varje nämnd kan redovisa sambandet mellan mål, uppnådda resultat, prestationer och resurser.	●

Inriktningsmål (miljöprogram)	2018
Frisk luft	●
Friskt vatten	●
Biologisk mångfald	●
God bebyggd miljö	●
Giftfri miljö	●

Ekonomi

Driftredovisning

Verksamhetsområde	Budget	Bokslut	Avvikelse
(mnkr)			
Nämnd och stab	4,7	4,6	0,1
Bygglov	3,9	2,4	1,5
Kart och mät	3,8	2,6	1,2
Totalt	12,4	9,6	2,8

Intäkterna från bygglov samt kart och mät blev högre än planerat. Det berodde på att mängden bygglov och beställda kart- och mätningssuppdrag blev större än väntat. Kostnaderna blev lägre, vilket i huvudsak berodde på att två tjänster varit vakanta under året, samt på lägre sammanträdeskostnader.

Investeringsredovisning

Verksamhetsområde	Budget	Bokslut	Avvikelse
(mnkr)			
Stab	0,3	0,2	0,1
Kart och mät	2,0	1,4	0,6
Totalt	2,3	1,6	0,7

Nämndens investeringsbudget uppgick till 2,3 miljoner kronor. Av budgeten användes 1,6 miljoner kronor bland annat till gatuvybilder, kartering av vägkanter, vägytor och byggnader i 3D, samt laserskanning för en ny höjdmodell och inskanning av kommunens förrättningsarkiv, digitalisering av bygglovsprocessen och framtagande av e-tjänster. Upphandling av ett nytt verksamhetssystem för kart och mät genomfördes i slutet av året.

Teknisk nämnd

Tekniska nämnden redovisade ett överskott på 7 miljoner kronor jämfört med budget. Av nämndens åtta inriktningsmål uppfylldes sju. Satsningarna på gatumiljö och belysning gav resultat i form av minskade drift- och underhållskostnader. Alla cirka 10 000 gatubelysningar i kommunen är utbytta till LED. Verksamheten färdigställde upprustningen av kajen vid Samsöviken.

(mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	21,7	26	4,3
Verksamhetens kostnader	116,7	114	2,7
Nettokostnader	-95,0	-88	7,0

Viktiga händelser i verksamheten

Tekniska nämnden utredde en framtida trafiklösning för Mörby centrum.

Bullerplank sattes upp längs med E18. Arbetet utfördes delvis med ekonomiska bidrag från Trafikverket.

Arbetet för att skapa säkra skolvägar fortsatte under året.

Totalt 70 000 kvadratmeter bilväg samt 19 000 kvadratmeter gång- och cykelvägar fick ny asfalt.

Nämnden påbörjade arbetet med ett lokalt åtgärdsprogram för Edsviken. Arbetet sker genom Edsviken Vattensamverkan. Målet är att Edsviken ska uppnå god ekologisk och kemisk status.

Alléskötsel genomfördes i samtliga alléer där några träd togs bort och nya träd planterades, främst på grund av almsjuka.

Naturvårdsmotiverade trädfällningar genomfördes, främst i Rinkebyskogen. Trädfällningarna hindrar igenväxning och förmörkning av park- och naturlandskapet. Invasiva bestånd av silvergran togs ner vid Svalnåskusten.

Kajprojektet Samsöviken färdigställdes men entreprenaden förlängdes på grund av behov av VA-förnyelse utmed sträckan.

Tranholmsbron byttes ut inför vintersäsongen. Den gamla bedömdes vara osäker på grund av slitage genom hård vind från havet och nötning. För att garantera säkerheten köptes en större och högre bro in.

Kommunen slutförde projektet med laddstationer på kommunens samtliga idrottsplatser. Det finns nu 42 ladduttag i kommunen och möjlighet att ladda elbil i samtliga delar av kommunen.

Kommunen anordnade ett seminarium för solenergi. Det kom cirka 60 besökare och seminariet riktade sig till både villaägare och bostadsrättsföreningar.

Måluppfyllelse verksamhet

Måluppfyllelsen illustreras med fyra symboler:

- Målet är uppfyllt
- ◆ Målet är delvis uppfyllt
- Målet är ej uppfyllt
- Målet är ej bedömt*

*Används i undantagsfall när det vid brist på underlag inte är möjligt att göra en bedömning av måluppfyllelsen.

Målet om nollvision nåddes inte fullt ut. Resultatet för 2018 blev 0 dödade och 1 svårt skadad i trafiken. Målet om trafiksäkra gång- och cykelvägar bedöms därför vara delvis uppfyllt.

Nämndens inriktningsmål 2018

Danderyds kommun har väl framkomliga och trafiksäkra gång- och cykelvägar, gator och vägar.	◆
Danderyds kommun har allmänna platser och kommunal mark som är trygga, välstädade och vårdade.	●
I Danderyd bedriver alla nämnder kostnadseffektiv verksamhet inom sina programområden. Varje nämnd kan redovisa sambandet mellan mål, uppnådda resultat, prestationer och resurser.	●
Danderyds kommun förvaltar och utvecklar anläggningar och byggnader så att önskad funktion vidmakthålls över tiden.	●

Inriktningsmål (miljöprogram) 2018

Frisk luft	◆
Biologisk mångfald	●
God bebyggd miljö	—
Giftfri miljö	◆

Ekonomi

Driftredovisning

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Administrativa avdelningen	0,0	0,0	0,0
Gata och trafik	71,1	64,3	6,8
Park och natur	20,3	19,1	1,2
Hamn	2,2	3,9	-1,7
Energi och klimat	1,4	0,7	0,7
Totalt	95,0	88,0	7,0

Tekniska nämnden redovisade ett resultat om 7,0 miljoner kronor. Resultatet berodde främst på lägre kostnader för gatudrift (+5,2 mnkr), lägre kostnader för gatubelysning (+1,3 mnkr), högre kapitalkostnader (-3,8 mnkr) och högre intäkter för markarrenden (+5,7 mnkr).

Vinterunderhållskostnaderna uppgick till 15,7 miljoner kronor jämfört med 14,1 miljoner kronor 2017.

Kapitalkostnaderna uppgick till 28,6 miljoner kronor, vilket utgör 30 procent av budgeten.

Vatten och avlopp samt avfall ingår i nämndens verksamhet, men dessa redovisas separat.

Investeringsredovisning

(mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Totalt	126,6	137,5	-10,9

Resultatet för investeringar blev cirka -11 miljoner kronor. Detta berodde på att kommunfullmäktige beslutade att köpa skogsmark i Rinkebyskogen för 42 miljoner kronor, en kostnad som inte ingick i tekniska nämndens budget. Exklusive markinköpet var tekniska nämndens resultat cirka 30 miljoner kronor bättre än budget. Av dessa ombudgerades cirka 21 miljoner kronor till 2019.

De investeringar som genomfördes var bland annat renovering av Samsövikens kaj, bullerplanksbygge längs E18 samt asfaltering av gång- och cykelvägar.

Vatten och avlopp

Vatten- och avloppsverksamheten redovisade ett resultat om -5,4 miljoner kronor. Det negativa resultatet balanserades i VA-fonden. Inriktningsmålet uppfylldes.

(mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	62,8	62,8	0,1
Verksamhetens kostnader	68,5	68,2	-0,3
Årets resultat	-5,7	-5,4	-0,3

Viktiga händelser i verksamheten

Kommunen påbörjade tillsammans med Norrvatten ett försök med nya metoder för att snabbare upptäcka vattenläckor på vattenledningsnätet.

Arbetet med att förnya gamla ledningar i privata fastigheter fortsatte.

Renoveringsarbetet att byta ut och renovera befintliga VA-ledningar längs med Edsviksvägen pågick under året.

VA-verksamheten påbörjade arbetet med att förnya pumpstationer.

I samband med upprustning av kajen i Samsöviken identifierade verksamheten behovet av att renovera närliggande VA-ledningar. Det projektet genomförs under 2019.

VA-verksamheten hade två tekniskt svåra driftstörningar.

Måluppfyllelse verksamhet

Måluppfyllelsen illustreras med fyra symboler:

● Målet är uppfyllt

◆ Målet är delvis uppfyllt

■ Målet är ej uppfyllt

— Målet är ej bedömt*

*Används i undantagsfall när det vid brist på underlag inte är möjligt att göra en bedömning av måluppfyllelsen.

VA-verksamheten uppfyllde inriktningsmålet.

Nämndens inriktningsmål	2018
Danderyds kommun förvaltar och utvecklar anläggningar och byggnader så att önskad funktion vidmakthålls över tiden.	●

Inriktningsmål (miljöprogram)	2018
Frisk luft	*
Friskt vatten	◆
Biologisk mångfald	*
Giftfri miljö	●

* Målet hanteras av andra nämnder.

För miljöprogrammets mål uppfylldes ett mål.

Ekonomi

Driftredovisning

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	62,8	62,7	0,0
Balansering eget kapital	5,7	5,4	0,4
Verksamhetens kostnader	-68,5	-68,2	-0,4
Totalt	0,0	0,0	0,0

Intäkterna för 2018 var något lägre än budgeterat. Kostnaderna för drift och underhåll ökade. Det berodde på höga kostnader för att åtgärda en vattenläcka på Golfvägen där ledningarna ligger ovanligt djupt. Dessutom spolades två kulvertar.

VA-verksamheten ska över åren enligt lag ge ett nollresultat. Resultatet balanseras med eget kapital från VA-fonden.

VA-fonden uppgick vid årets början till 7,5 miljoner kronor. Efter bokslutet 2018 och ett negativt resultat om 5,4 miljoner kronor uppgick fonden till 2,1 miljoner kronor.

Investeringsredovisning

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Resultat	27,9	17,1	10,8
Totalt	27,9	17,1	10,8

Edsviksvägens förnyelse var det största investeringsprojektet under året. Projektet är försenat och har blivit dyrare än budgeterat, framför allt på grund av geotekniska förhållanden.

VA-verksamheten påbörjade projektet för en pumpstationsförnyelse. Knappt 2 miljoner kronor lades på projektet som fortsätter under 2019. VA-verksamheten planerade och projekterade även projektet att förnya VA-ledningar vid Samsöviken. Arbetet fortsätter under 2019.

Avfall

Avfallsverksamheten redovisade ett resultat som var 0,2 miljoner kronor bättre än budget. Målet om trafiksäker hämtning av avfall uppfylldes inte. Matavfallsinsamlingen fortsatte att utvecklas till att innefatta ännu fler verksamheter och en återbruksdag arrangerades för första gången i maj.

(mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	26,9	27,3	0,4
Verksamhetens kostnader	27,6	27,8	-0,2
Nettokostnader	-0,7	-0,5	0,2

Viktiga händelser i verksamheten

Under våren genomförde kommunens delägda avfallsbolag (SÖRAB) en plockanalys på restavfall och matavfall från en- och flerfamiljshus i kommunen. För första gången analyserades matavfallspåsen och den visade sig innehålla rätt material till 97,3 procent. I påsen för restavfall var endast 30 procent av innehållet korrekt sorterat. Den största delen av restavfallet var förpackningar och matavfall. I påsen för restavfall förekom även mer farligt avfall och elavfall än vid plockanalysen 2016. Mängden matavfall i restavfallspåsen från flerfamiljshus hade minskat.

Avfallsverksamheten riktade under våren extra fokus på att få fler privata verksamheter att sortera ut sitt matavfall. Med hjälp av en extra resurs som under två veckor kontaktade verksamheter och förklarade vilken nytta matavfallsinsamling gör för både miljö och ekonomi har kommunen fått tio nya verksamheter som sorterar sitt matavfall.

Danderyds gymnasium kom igång med matavfallsinsamling under hösten. Statistiken visar på stora mängder insamlat matavfall som framöver blir biogas och biogödsel.

Verksamheten tog fram en taxa för tömning av fettavskiljare och handlade upp en entreprenör för insamling av verksameters avfall från fettavskiljare.

Avfallsverksamheten arrangerade Återbruksdagen i maj. Invånarna bjöds in för att lämna saker de inte längre behövde och som någon annan besökare kunde återbruka.

Måluppfyllelse verksamhet

Måluppfyllelsen illustreras med fyra symboler:

● Målet är uppfyllt

◆ Målet är delvis uppfyllt

■ Målet är ej uppfyllt

— Målet är ej bedömt*

*Används i undantagsfall när det vid brist på underlag inte är möjligt att göra en bedömning av måluppfyllelsen.

Avfallsverksamheten uppfyllde inget av målen till fullo. Ett mål uppfylldes delvis. Målet frisk luft kunde inte bedömas eftersom statistik inte hann komma innan årsskiftet.

Nämndens inriktningsmål 2018

Danderyds kommun genomför en väl utförd och trafiksäker hämtning av avfall samt erbjuder ett tillfredsställande avfallstjänsteutbud. ■

Antalet gatumiljöer som kräver trafikfarliga backningar med sopbil minskade, men inte i den utsträckning som var målsatt. Målet uppfylldes därför inte.

Inriktningsmål (miljöprogram) 2018

Frisk luft *

Biologisk mångfald *

Giftfri miljö ◆

* Målet hanteras av andra nämnder.

Ekonomi

Driftredovisning

Verksamhetsområde	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	26,9	27,3	-0,4
Balansering eget kapital	0,7	0,5	0,2
Verksamhetens kostnader	-27,6	-27,8	0,2
Årets resultat	0,0	0,0	0,0

Årets resultat blev -0,5 miljoner kronor vilket var 0,2 miljoner kronor bättre än budget. Avfallsverksamheten ska enligt lag ge ett nollresultat över åren.

Avfallsfonden uppgick vid årets början till -3,2 miljoner kronor. Efter bokslutet 2018 och ett negativt resultat om 0,5 miljoner kronor uppgick fonden till -3,7 miljoner kronor.

Investeringsredovisning

Verksamhetsområde	Budget	Bokslut	Avvikelse
Resultat	1,0	0,5	0,5
Totalt	1,0	0,5	0,5

Kostnaderna för att köpa in nya avfallskärl, i utbyte mot trasiga, var lägre än budgeterat.

Fastighetsnämnd

Fastighetsnämnden redovisade ett resultat om -4,1 miljoner kronor i förhållande till budget. Av nämndens tre inriktningsmål uppfylldes ett och två uppfylldes delvis. Resultatet från hyresgästenkäten visade på en kraftigt förbättrad kundnöjdhet. De strategiskt långsiktiga satsningarna på energieffektivisering fortsatte att vara framgångsrika.

(mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	269,3	261,6	- 7,7
Verksamhetens kostnader	258,6	255,0	3,6
Nettokostnader	10,7	6,6	-4,1

Viktiga händelser i verksamheten

Under 2018 inleddes arbetet med att utveckla fastighetsförvaltningen. Fokus låg bland annat på att vidareutveckla kommunikation och återkoppling till hyresgästerna, samt att arbeta mer långsiktigt med ett planerat underhåll.

Nedan nämns ett urval av årets byggproduktion.

Modulbostäder på Enebybergsvägen monterades och var inflyttningsklara under sommaren.

Fastighetsnämnden beslutade att riva Hagaskolan i Enebyberg på grund av inomhusmiljöproblem. Ett intensivt arbete pågick under hösten med att uppföra paviljonger på skolfastigheten.

Ett flerårigt renoveringsprojekt inleddes på Mörbyskolan. Under renoveringsarbetet upptäcktes fuktskador i en av huskropparna som åtgärdades.

Ytskikt och storköksmaskiner i Vasaskolans storkök renoverades med en planlösning som uppfyller dagens storkökskrav.

Danderyds gymnasium renoverades och projektet beräknas pågå etappvis under kommande år.

Svalnässkolans tak var i dåligt skick och behövde renoveras. I samband med renoveringen uppfördes solceller på taket för att minska mängden köpt energi i kommunen. Skolan fick även ett sedumtak, ett så kallat grönt tak.

Måluppfyllelse verksamhet

Måluppfyllelsen illustreras med fyra symboler:

● Målet är uppfyllt

◆ Målet är delvis uppfyllt

■ Målet är ej uppfyllt

— Målet är ej bedömt*

*Används i undantagsfall när det vid brist på underlag inte är möjligt att göra en bedömning av måluppfyllelsen.

Nämndens inriktningsmål	2018
Danderyds kommuns fastighetsverksamhet tillhandahåller ändamålsenliga lokaler för kommunala verksamheter.	◆
I Danderyd bedriver alla nämnder kostnadseffektiv verksamhet inom sina programområden. Varje nämnd kan redovisa sambandet mellan mål, uppnådda resultat, prestationer och resurser.	●
Danderyds kommun förvaltar och utvecklar anläggningar och byggnader så att önskad funktion vidmakthålls över tiden.	◆

Inriktningsmål (miljöprogram)	2018
Frisk luft	◆
Friskt vatten	●
God bebyggd miljö	●
Giftfri miljö	◆

Ekonomi

Driftredovisning

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Fastighet	- 10,7	- 6,6	- 4,1
Totalt	- 10,7	- 6,6	- 4,1

Fastighetsnämndens resultat om 4,1 miljoner kronor berodde främst på minskade hyresintäkter (-8,8 mnkr), lägre kostnader för tillsyn och skötsel (+3,0 mnkr), lägre kostnader för driftmedia (+6,5 mnkr) och ökade kapitalkostnader (-4,6 mnkr). De ökade kapitalkostnaderna berodde delvis på ändrad avskrivningstid på modulbostäder och direktavskrivning av två sålda fastigheter.

De minskade hyresintäkterna berodde främst på förändrade avskrivningsregler på modulbostäder och ett minskat behov av modulbostäder.

Kapitalkostnadernas andel av driftbudgeten var 95 miljoner kronor vilket motsvarar cirka 38 procent av driftbudgeten.

Investeringsredovisning

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Resultat	214,3	144	70,3
Totalt	214,3	144	70,3

Investeringsprojekt i sammandrag

Ett detaljplanearbete för nya Kevingskolan pågick och fastighetsnämnden har i uppdrag att genomföra programarbete för en skola som ska rymma 700 elever. En eventuell justering av elevantalet med anledning av lokalförsörjningsplanen kan inkomma.

Ett programarbete och utredningar för detaljplanen pågick för Stocksundsskolan.

Ett stort renoveringsarbete på Mörbyskolan påbörjades.

Fastighetsnämnden fattade beslut om rivning av Haga-skolan. Paviljonger uppfördes på fastigheten som ersättning för skolbyggnaden.

Vasaskolans storkök renoverades och ombyggnaden beräknas vara klar under första kvartalet 2019.

Ett planerat underhåll genomfördes och de större projekten var Danderyds gymnasium, Trappgränds förskola och Enebydungens förskola.

Ett program- och detaljplanearbete pågick för korttidsboende på fastigheten Ginnungagap 2. Korttidsboendet ska innehålla 27 platser och beräknas vara klart 2023.

En ombyggnad från förskola till LSS-boende planerades för fastigheten Svea 1, Valevägen. Detaljplanen överklagades.

Ett detaljplanearbete pågick för ett nytt LSS-boende på Stationsvägen. Byggnaden planeras med sex stycken lägenheter.

En ombyggnad av ett LSS-boende startade i fastigheten Danarö. Det beräknas vara klart under första kvartalet 2019.

Modulbostäder på Rinkebyvägen och Enebybergsvägen blev klara för inflyttning.

Drifteffektiviseringar och projekt som avser inomhusmiljö genomfördes enligt plan med gott resultat. Exempel på projekt är en ny solcellsanläggning, installerad LED-belysning, förbättrad ventilation och värme i klassrum på flera skolor, samt en översyn av bergvärmeanläggningar på vård- och omsorgsboenden för att möjliggöra temperatursänkningar genom frikyla och för att få ökad effekt i värmesystemen.

Kultur- och fritidsnämnd

Kultur- och fritidsnämnden redovisade ett positivt resultat om 1,8 miljoner kronor. Av nämndens inriktningsmål blev åtta uppfyllda och två delvis uppfyllda. Musikskolorna genomförde kurser för drygt 1 300 elever. Biblioteken lockade till cirka 280 000 besök och det starka föreningslivet erbjöd barn och unga nästan 48 000 aktivitetstillfällen.

(mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	11,3	12,0	0,7
Verksamhetens kostnader	103,6	102,5	1,1
Nettokostnader	-92,3	-90,5	1,8

Viktiga händelser i verksamheten

Utöver ordinarie verksamhet genomfördes flera nya satsningar på barn och unga.

Kulturen i samarbete med kulturskolan arrangerade en workshop och föreställningar tillsammans med Stockholms blåsarensemble "Petton och Findus" som nådde 1 200 barn och föräldrar. Serien "Musik på Djursholms slott" startade och gav unga talanger möjligheten till framträdande med väletablerade musiker. Drygt 700 personer kunde njuta av sommaren i Kvarnparken med parkteaterns föreställning "Lilla Trollflöjten". Danderyds filmdagar med filmer samt aktiviteter med filmteman för alla åldrar lockade cirka 1 000 besökare. Filmerna visades på Danderydsgården men också på biblioteken. Filmen "Unga Astrid" lockade fullt hus.

Under sommarlovet kunde barn och unga ta del av flera sommarlovsaktiviteter. Samtliga aktiviteter var kostnadsfria med stöd från Socialstyrelsen, och ett brett samarbete mellan fritidsgårdarna och föreningslivet i Danderyd bidrog till ett stort utbud. Fritidsgårdarna fortsatte att stimulera och uppmuntra till delaktighet och nya verksamheter. Tillsammans med ungdomarna startade den ungdomsdrivna Youtube-kanalen "Pavven TV" på Djursholms fritidsgård. En mycket efterlängtd hbtq-grupp tog form som fortsätter att ambulera mellan fritidsgårdarna.

För att bidra till att minska alkohol-, narkotika-, dopning- och tobaksanvändningen (ANDT) skapades

projektet Danderyd Lyssnar i samverkan med Filmregion Stockholm-Mälardalen samt forskningsenheten STAD inom landstinget. Projektet har kommit halvvägs och ungdomarna har via kreativa former berättat för vårdnadshavare om sin vardag och sin tillvaro i kommunen. Syftet med projektet är att utveckla en ny metod som kan användas i det fortsatta främjande arbetet samt att bidra till ökad dialog mellan ungdomar och föräldrar.

Renoveringsarbeten på idrottsanläggningarna fortsatte med bland annat fasadmålning på ishallen i Enebyberg samt ny sarg på Danderydsvallens uterink. I Stockhagens ishall har ispisten slipats och målats samt ny sarg monterats. Badet vid Rösjön fick en efterlängtd funktionsanpassning med en L-formad ramp.

Måluppfyllelse verksamhet

Måluppfyllelsen illustreras med fyra symboler:

● Målet är uppfyllt

◆ Målet är delvis uppfyllt

■ Målet är ej uppfyllt

— Målet är ej bedömt*

*Används i undantagsfall när det vid brist på underlag inte är möjligt att göra en bedömning av måluppfyllelsen.

Av nämndens femton mål var samtliga uppfyllda eller delvis uppfyllda.

Måluppfyllelsen är starkt kopplad till föreningslivet inom idrott och kultur, liksom samverkan mellan dem och kommunen. Föreningslivet gör en fantastisk insats för kommunens barn och ungdomar. Det resulterade i stabila aktivitetssiffror.

Nettokostnaden per invånare för kultur- och fritidsverksamhet låg över snittet i länet eftersom kommunen har god tillgång till idrottsanläggningar och bibliotek.

Förvaltning och utveckling av idrottsanläggningarna fick bättre förutsättningar i och med att en ny tjänst som anläggningschef har inrättats.

Målet beträffande ANDT-användningen uppfylldes inte helt. Livsstilsstudien 2018 visade att ungdomars användning av droger fortsätter att ligga högre än i jämförbara kommuner.

Miljöprogrammets mål uppfylldes inte. Främst avser det energianvändningen som är svår att minska eftersom allt fler idrotter utövas året runt.

Nämndens inriktningsmål 2018

I Danderyd bedriver alla nämnder kostnadseffektiv verksamhet inom sina programområden. Varje nämnd kan redovisa sambandet mellan mål, uppnådda resultat, prestationer och resurser.	●
Danderyds kommun förvaltar och utvecklar anläggningar och byggnader så att önskad funktion vidmakthålls över tiden.	◆
Hög tillgänglighet till kommunens idrottsanläggningar samt fritids- och grönområden inbjuder till spontana aktiviteter och främjar god hälsa.	●
Danderyds kommun har bidragsregler som är utformade för att främja breddverksamhet för ungdomar så att de uppmuntras att under hela sin tonårstid delta i idrott och motion.	●
Danderyds fritidsgårdar är attraktiva mötesplatser för ungdomar i åldern 12–18 år, med fokus på hälsa, delaktighet och tillgänglighet.	●
Genom förebyggande insatser minskar ANDT-användningen (alkohol, narkotika, dopning, tobak) bland kommunens ungdomar.	◆
Danderyds bibliotek är levande centra och arenor för kultur, information, kunskap och möten mellan människor.	●
Kultur- och musikskolor ska erbjuda ett stort utbud av kulturaktiviteter för barn och unga.	●
Kulturen ska vara lättillgänglig och bidra till utveckling, tillväxt och en god livsmiljö.	●
Träffpunkt Enebyberg är en öppen mötesplats som bidrar till social samvaro och trygghet.	●

Inriktningsmål (miljöprogram)	2018
Frisk luft	◆
Friskt vatten	◆
Biologisk mångfald	◆
God bebyggd miljö	◆
Giftfri miljö	◆

Ekonomi

Driftredovisning

Verksamhetsområde (mnr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Nämnd och administration	3,3	3,2	0,1
Anläggningar	29,5	29,2	0,3
Föreningsstöd	15,7	15,4	0,3
Fritidsgårdar och Ungt Fokus	8,2	8,2	0,0
Bibliotek	13,2	13,2	0,0
Kulturskola och kulturstöd	15,4	14,7	0,7
Träffpunkt Enebyberg	7,0	6,6	0,4
Totalt	92,3	90,5	1,8

Kultur- och fritidsnämnden redovisade ett positivt resultat om 1,8 miljoner kronor där samtliga verksamheter låg inom budgetram eller visade positiva resultat.

Investeringsredovisning

Verksamhetsområde (mnr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Anläggningar	19,4	9,0	10,4
Föreningsstöd	0,4	0,2	0,2
Fritidsgårdar	0,1	0,0	0,1
Bibliotek	0,5	0,2	0,3
Kultur	3,8	0,4	3,4
Träffpunkt Enebyberg	0,1	0,1	0,0
Totalt	24,3	9,9	14,4

Investeringsbudgeten lämnade ett överskott om 14,4 miljoner kronor. Det berodde till stor del på projekt som inte påbörjades eller hann slutföras innan årsskiftet. Totalt ombudgerades 13,2 miljoner kronor till 2019.

Utbildningsnämnd

Utbildningsnämnden redovisade ett resultat om –6,2 miljoner kronor. Av nämndens tolv inriktningsmål uppfylldes sex helt och sex delvis. Verksamheterna inom utbildningsnämndens ansvarsområde visar fortsatt god utveckling och utomordentligt hög kvalitet, vilket bekräftas i såväl interna som externa mätningar och granskningar. Underskottet berodde till stor del på en kraftig ökning av resurser för elever med behov av särskilt stöd.

Det finns för många förskole- och skolplatser i Danderyds kommun, främst i Djursholm där barnantalet ser ut att vika ytterligare de närmaste åren.

(mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	77,5	75,7	- 1,8
Verksamhetens kostnader	956,9	961,3	- 4,4
Nettokostnader	- 879,4	- 885,6	- 6,2

Viktiga händelser i verksamheten

Den kapacitetsutredning som togs fram under hösten visade på ett överskott av förskole- och skolplatser i flera delar av kommunen och främst i Djursholm. Kommunen vidtog åtgärder för att anpassa kapaciteten till behovet, bland annat genom att förbereda avveckling av två förskolor i Djursholm. Bedömningen är att ytterligare avvecklingar kommer att behövas för att nå balans mellan behov och kapacitet.

Utbildningsnämnden genomförde utredningar gällande särskilda undervisningsgrupper. Syftet var att kartlägga behov och utveckla former för en likvärdig och effektiv utbildning för elever i behov av särskilt stöd.

Utbildningsnämnden genomförde även en utredning angående organisationen för grundsärskolan inom kommunen. Den centrala frågan var om kommunen ska köpa platser av andra aktörer eller driva verksamheten i egen regi.

Med anledning av den ekonomiska utvecklingen fattade nämnden beslut om att inte bevilja skolpeng för studier utomlands. Nämnden fattade också beslut om att inte erbjuda barnomsorg på obekvämt arbetstid.

För elever i årskurs 7–9 med längre än 4,0 kilometer till skola i Danderyd infördes kostnadsfria SL-kort.

Måluppfyllelse verksamhet

Måluppfyllelsen illustreras med fyra symboler:

- Målet är uppfyllt
- ◆ Målet är delvis uppfyllt
- Målet är ej uppfyllt
- Målet är ej bedömt*

*Används i undantagsfall när det vid brist på underlag inte är möjligt att göra en bedömning av måluppfyllelsen.

Nämndens inriktningsmål 2018

Föräldrar i Danderyd har möjlighet att välja barnomsorgsverksamhet där utbudet präglas av mångfald avseende pedagogisk inriktning samt omsorgs- och driftsform. ●

Föräldrar i Danderyd har möjlighet att välja förskoleklass och grundskola där utbudet präglas av mångfald avseende pedagogisk inriktning och driftsform. ◆

Ungdomar i Danderyds kommun har möjlighet att välja gymnasieskola i såväl Danderyd som i övriga Sverige och utomlands. ●

I Danderyd ges varje barn i förskolan och pedagogisk omsorg möjlighet att utifrån sina förutsättningar uppnå bästa möjliga kunskaps- och personlighetsutveckling i en stimulerande och trygg miljö. ◆

I Danderyd ges varje elev i grundskolan, förskoleklass och fritidshem möjlighet att utifrån sina förutsättningar uppnå bästa möjliga kunskaps- och personlighetsutveckling i en stimulerande och trygg miljö. ◆

Grundskolorna i Danderyd har studieresultat som vid varje jämförelse är av högsta nationella klass. ●

I Danderyd ges varje elev i gymnasieskolan möjlighet att utifrån sina förutsättningar uppnå bästa möjliga kunskaps- och personlighetsutveckling i en stimulerande och trygg miljö. ◆

Gymnasieutbildningen i Danderyd uppvisar studieresultat som vid varje jämförelse är av högsta nationella klass. ●

De vuxenstuderande uppnår goda resultat och är nöjda med verksamheten på skolan. ●

I Danderyd ges varje elev i särskolan möjlighet att utifrån sina förutsättningar uppnå bästa möjliga kunskaps- och personlighetsutveckling i en stimulerande och trygg miljö. ◆

Gymnasieutbildningen i Danderyd ger goda förutsättningar för vidare studier och kommande arbetsliv. ●

I Danderyd bedriver alla nämnder kostnads- effektiv verksamhet inom sina programområden. Varje nämnd kan redovisa sambandet mellan mål, uppnådda resultat, prestationer och resurser. ◆

Inriktningsmål (miljöprogram)	2018
Frisk luft	—*
Friskt vatten	—*
Biologisk mångfald	—*
God bebyggd miljö	◆
Giffri miljö	●

*Målet hanteras av andra nämnder.

Ekonomi

Driftredovisning

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Förskola och pedagogisk omsorg	188,7	188,9	-0,2
Grundskola, förskoleklass och fritidshem	523,8	526,8	-3,0
Gymnasieskola	130,8	131,3	-0,5
Särskola	11,9	15,4	-3,5
Vuxenutbildning	7,2	7,6	-0,4
Nämnd och administration	12,4	11,5	0,9
Övrig verksamhet	4,6	4,1	0,5
Totalt	879,4	885,6	-6,2

Förskola och pedagogisk omsorg redovisade en budgetavvikelse på -0,2 miljoner kronor. Det berodde främst på att kostnaderna för särskilt stöd och för omsorg på kvällar och helger gick med ett underskott på 3,5 miljoner kronor. Underskottet kompenseras till stor del av att antalet barn (volym) varit lägre än vad befolkningsprognosen visade när budgeten lades. Effekten var ett överskott på 3,3 miljoner kronor.

Grundskolan inklusive förskoleklass och fritidshem redovisade en budgetavvikelse på -3,0 miljoner kronor. Orsakerna var ökade kostnader för särskilt stöd, skolskjuts och nyanlända. Antalet elever i förskoleklass till årskurs 6 minskade, vilket innebar minskade kostnader för elevpeng och fritidshem, medan antalet elever i årskurs 7-9 ökade.

Danderyds gymnasium redovisade ett underskott på 2,8 miljoner kronor. I augusti tappade Danderyds gymnasium cirka 20 elever på språkinträdning. Eleverna var inskrivna men kom inte till skolan. Detta berodde på att

flera av eleverna hade fått ett utvisningsbesked, men också på den nya gymnasielagen där eleven behöver vara inskriven på ett nationellt program för att få uppehållstillstånd, och dit räknas inte språkintrödn. Danderyds gymnasiums underskott berodde till största delen på detta elevtapp men också på merkostnader vid ombyggnad av en korridor och dyrare städavtal.

Särskolan redovisade ett underskott om 3,5 miljoner kronor. Några av orsakerna var att särskolan tog emot sex fler elever än föregående år samt att de elever som tillhör särskolans målgrupp har större behov än tidigare.

Det totala underskottet på utbildningsnämnden består till största delen av ökade kostnader för

- särskilt stöd
- ett ökat antal särskoleelever
- ökade kostnader för skolskjuts (beslutad taxi) i och med ett nytt avtal
- omsorg på kvällar och helger.

Gällande skolpeng finns ett mindre överskott på grund av färre barn och elever i förskolan och grundskolans förskoleklass till årskurs 5. Årskurs 6–9 samt gymnasium och vuxenutbildning ökade sin volym.

Socialnämnd

Socialnämnden redovisade ett resultat om -1,8 miljoner kronor, med underliggande såväl positiva som negativa avvikelser. Nämnden uppfyllde alla inriktningsmål utom ett som rör socialpsykiatrin och delvis uppfylldes. Äldreomsorgen fick höga betyg i brukarundersökningar och vissa boenden exceptionellt höga betyg. Hemtjänsten utvecklades ytterligare med ett systematiskt arbetssätt som kom brukarna till del med hög kvalitet. Flyktingmottagandet var framgångsrikt med bland annat ett välfungerande välkomstcenter.

(mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	114,9	142,6	27,7
Verksamhetens kostnader	734,8	764,3	-29,5
Nettokostnader	-619,9	-621,7	-1,8

Viktiga händelser i verksamheten

Anmälningar rörande oro för barn och unga ökade, liksom antalet utredningar och antalet placeringar av barn och unga. Även akuta situationer då det finns en omedelbar fara för den unges hälsa och utveckling ökade. Det är troligt att ökningarna kommer att bestå och en stor utmaning blir att upprätthålla en hög rättssäkerhet och en bra arbetssituation.

Arbetet med att successivt avveckla beroendet av konsulter inom individ- och familjeomsorgen var framgångsrikt och medförde att endast någon enstaka konsult fanns kvar vid årets slut.

En samlad organisation för larmutryckningar inom trygghetslarm och nattpatrull i hemtjänsten infördes under året i egen regi. Även Fixartjänst infördes i egen regi.

Dagverksamheten för personer med demenssjukdom vid Oliven och Soltorpet utökades under hösten med fler platser och öppethållande på för- och eftermiddagar samt helger.

Migrationsverket anvisade 127 nyanlända personer under året, varav 48 kvotflyktingar var utvalda av FN:s flyktingorgan UNHCR direkt från flyktingläger. Eftersom en stor andel av de nyanlända var kvotflyktingar var mottagandet personalkrävande.

Endast åtta ensamkommande barn och ungdomar tillkom under året. Antalet ensamkommande som kommunen ansvarar för minskade successivt och uppgick vid årets slut till drygt 50 personer. Kommunens hem för vård och boende (HVB) för ensamkommande gjordes om till stödboende med ett minskat antal platser och kommer att avvecklas helt under 2019.

Med stöd av kommunens arbetscoacher fick 49 nyanlända personer anställning inom extratjänster medan 22 nyanlända personer fick arbete på den ordinarie arbetsmarknaden. Totalt 11 personer fick insatser via arbetsförmedlingen som ledde till arbete eller praktik.

Ett aktivt och anpassat stöd för nyanlända bostadsökande har medfört att en merpart av dem som har bott sin maxtid på två år i en genomgångsbostad i kommunen nu har flyttat till egna boenden, främst inom andrahandsmarknaden runt om i länet.

Måluppfyllelse verksamhet

Måluppfyllelsen illustreras med fyra symboler:

- Målet är uppfyllt
- ◆ Målet är delvis uppfyllt
- Målet är ej uppfyllt
- Målet är ej bedömt*

*Används i undantagsfall när det vid brist på underlag inte är möjligt att göra en bedömning av måluppfyllelsen.

Nämndens inriktningsmål	2018
I Danderyd kan de äldre välja mellan olika utförare vad gäller hemtjänst och äldreboende. De egna behoven och de egna önskemålen är vägledande.	●
Danderyds individ- och familjeomsorgsverksamhet ger familjer och individer stöd och vård av hög kvalitet och insatserna stärker den enskilda individens förmåga till egenansvar.	●
Danderyds socialpsykiatri ger stöd utifrån ett rehabiliterande synsätt så att vardagen fungerar och isolering motverkas.	◆
Danderyds omsorg för personer med funktionsnedsättning är av hög kvalitet och bidrar till goda levnadsvillkor.	●
Äldreomsorgen i Danderyd bidrar till en trygg och värdig ålderdom med målet att nå högsta kundnöjdhet.	●
I Danderyd bedriver alla nämnder kostnadseffektiv verksamhet inom sina programområden. Varje nämnd kan redovisa sambandet mellan mål, uppnådda resultat, prestationer och resurser.	●
Företag ska i sina kontakter med socialkontoret få snabb och effektiv handläggning av sina ärenden.	●

Nämnden uppfyllde alla inriktningsmål utom ett som rör socialpsykiatri och som delvis uppfylldes. Andelen inom målgruppen som hade sysselsättning, praktik eller arbete var 52 procent och ökade inte, men samtidigt var underlaget litet.

Ekonomi

Verksamhetsområde	Budget	Bokslut	Avvikelse (mnr)
Nämnd och socialkontor	15,8	15,8	0
Individ- och familjeomsorg	61,6	70,2	- 8,6
Socialpsykiatri	15,8	16,6	- 0,8
Äldreomsorg	378	371,8	6,2
Funktionshindringsomsorg	148,7	150,6	- 1,9
Externt finansierade projekt	0	3,4	3,4
Totalt	619,9	621,7	- 1,8

Socialnämnden delade ut årets kvalitetspris. Första pris gick till Seniorträffen på Träffpunkt Enebyberg som erbjuder social samvaro och gemenskap, bryter isolering och underlättar för äldre att bo kvar hemma. Andra pris gick till Klingsta vård- och omsorgsboende för arbetet med att utveckla kost och måltider för de boende. De boendes näringsintag ökade, nattfastan minskade och därmed minskade även risken för undernäring.

Six biståndshandläggare genomförde en helt ny högskolekurs i demensvård. Utbildningen anordnas av Stiftelsen Silviahemmet och Sophiahemmets högskola. "Det är häftigt att så många från Danderyd var med på den första utbildningen i demensvård för biståndshandläggare", säger Catherine Emödi Berglund, Silvia-sjuksköterska och kommunens demenssamordnare.

I Socialstyrelsens årliga mätning av kvalitet inom äldreomsorgen utmärkte sig det kommunala vård- och omsorgsboendet Annebergsgården med mycket höga betyg. Av de boende uppgav samtliga (100 %) att de får ett bra bemötande från personalen, är nöjda med sitt boende och känner sig trygga där. Även de äldre som anlitar kommunala Hemtjänst Danderyd var mycket nöjda. Totalt 99 procent tyckte att de får ett bra bemötande från personalen.

Socialnämnden redovisade en budgetavvikelse på -1,8 mnr vilket motsvarade 0,3 procent av budgetomslutningen. Två verksamhetsområden redovisade en större avvikelse mot budget: individ- och familjeomsorgen och äldreomsorgen.

Individ- och familjeomsorgen redovisade ett resultat om -8,6 miljoner kronor. Det berodde i huvudsak på ökade kostnader för placering av barn och unga i hem för vård och boende (HVB), högre personalkostnader för administration av myndighetsutövning och högre nettokostnader för flyktingverksamheten.

Äldreomsorgen redovisade ett resultat om +6,2 miljoner kronor, vilket i huvudsak berodde på minskade nettokostnader för hemtjänstinsatser. Hemtjänstens resultat var +8,9 miljoner kronor eftersom antalet utförda timmar inom hemtjänsten har minskat. Vård- och omsorgsboenden hade en hög beläggning och därmed kostnader över budget.

Investeringsredovisning

Inga investeringar gjordes under året.

Produktionsutskott

Verksamheterna inom kommunstyrelsens produktionsutskott visade fortsatt god utveckling och hög eller utomordentligt hög kvalitet enligt interna och externa mätningar samt granskningar. Måluppfyllelsen var hög inom samtliga verksamhetsområden. Produktionsutskottet redovisade ett underskott på 17,6 miljoner kronor. Förskola, skola och hemtjänst stod för underskottet.

(mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	915,8	910,3	- 5,5
Verksamhetens kostnader	915,8	927,9	- 12,1
Nettokostnader	0,0	- 17,6	- 17,6

Viktiga händelser i verksamheten

Danderyds kommunala skolor fortsatte att leverera bland landets högsta resultat, både på grundskolesidan och gymnasiesidan.

En kapacitetsutredning togs fram under hösten. Den visade på ett överskott av förskole- och skolplatser i flera delar av kommunen och främst i Djursholm. Kommunen vidtog åtgärder för att anpassa kapaciteten till behovet, bland annat genom att förbereda avveckling av två förskolor i Djursholm. Bedömningen är att ytterligare avvecklingar kommer att behövas för att nå balans mellan behov och kapacitet.

Danderyds gymnasium fick till hösten ett stort bortfall av elever jämfört med budget inom programmet språkintroduktion. Orsakerna låg i hög grad i regelverken kring uppehållstillstånd med mera för nyanlända ungdomar. Detta fick en stor negativ inverkan på Danderyds gymnasiums ekonomi då många fasta kostnader inte kunde påverkas i det korta perspektivet.

Hagaskolan utrymdes under hösten på grund av att lokalerna orsakade arbetsmiljöproblem för elever och personal. Paviljonger är färdiga för inflyttning till terminsstart vårtid 2019. Mörbyskolan fick en omfattande vattenskada.

Den 1 februari startade Hemtjänst Danderyd en kommungemensam larm- och nattpatrull på uppdrag av socialnämnden för att få bättre kvalitet i verksamheten. Tidigare var dessa verksamheter uppdelade över dygnet och mellan olika utförare.

Alla skolor erbjöd simskola för förskoleklass eleverna tack vare ett statsbidrag från Socialstyrelsen.

Måluppfyllelse verksamhet

Måluppfyllelsen illustreras med fyra symboler:

- Målet är uppfyllt
- ◆ Målet är delvis uppfyllt
- Målet är ej uppfyllt
- Målet är ej bedömt*

*Används i undantagsfall när det vid brist på underlag inte är möjligt att göra en bedömning av måluppfyllelsen.

Förskola och skola

Inriktningsmål 2018

Barnomsorg: förskola, fritidshem

Varje barn i förskola och fritidshem ges möjlighet att utifrån sina förutsättningar uppnå bästa möjliga kunskaps- och personlighetsutveckling i en stimulerande och trygg miljö. ●

Grundskola

Varje elev i grundskolan ges möjlighet att utifrån sina förutsättningar uppnå bästa möjliga kunskaps- och personlighetsutveckling i en stimulerande och trygg miljö. ●
Grundskolorna i Danderyd har studieresultat som vid varje jämförelse är av högsta nationella klass. ●

Gymnasiet

Varje elev i gymnasieskolan ges möjlighet att utifrån sina förutsättningar uppnå bästa möjliga kunskaps- och personlighetsutveckling i en stimulerande och trygg miljö. ●
Gymnasieutbildningen i Danderyd ger goda förutsättningar för vidare studier och kommande yrkesliv. ●
Gymnasieutbildningen i Danderyd uppvisar studieresultat som vid varje jämförelse är av högsta nationella klass. ●

Resultaten i föräldraenkäterna visade att förskolor och skolor har en trygg och stimulerande miljö, vilket ger goda förutsättningar för ett livslångt lärande.

Kunskapsresultaten i grundskolan tillhör de främsta i landet, vilket syns i resultaten på nationella prov och i slutbetygen i årskurs 9. Danderyds gymnasiums elever ges goda förutsättningar för fortsatta studier, liksom för sitt framtida yrkesliv.

Äldreomsorg och LSS

Inriktningsmål 2017	Äldre- omsorg	LSS person- stöd
---------------------	------------------	------------------------

Äldreomsorgen i Danderyd bidrar till en trygg och värdig ålderdom med målet att nå högsta kundnöjdhet.	●	—
Danderyds omsorg för personer med funktionsnedsättning är av hög kvalitet och bidrar till goda levnadsvillkor.	—	●

Målet för äldreomsorgen uppnåddes. Slutsatsen baseras på andelen kunder som svarade att de var *nöjda* eller *mycket nöjda* med Hemtjänst Danderyd respektive sitt vård- och omsorgsboende.

De kvalitetsgranskningar inom LSS-verksamheterna som genomfördes av socialnämnden visade att verksamheterna lever upp till kraven i överenskommelsen med socialnämnden.

Ekonomi

Driftredovisning

Verksamhetsområde	Budget	Bokslut	Avvikelse
Ledning och administration	0	1,4	-1,4
Förskolor	0	-3,5	3,5
Ungdom och skola	0	-12,9	12,9
Vård och omsorg	0	-2,6	2,6
Totalt	0	-17,6	17,6

Produktionsutskottets resultat var -17,6 miljoner kronor. Ledning och administration redovisade ett överskott på 1,4 miljoner kronor, vilket berodde på vakanta tjänster.

Sammantaget redovisade förskolorna ett underskott på 3,5 miljoner kronor. Orsaken var främst ett minskat antal barn inom verksamheten, vilket på kort sikt inte kunde hanteras genom minskad bemanning, ledning och minskade lokalytor. Eftersom det råder brist på både förskollärare och barnskötare innebar rekrytering en viss löneglidning, vilket i sin tur innebar högre personalkostnad per medarbetare inom förskolan.

Verksamhetsområdet ungdom och skola redovisade sammantaget ett underskott på 12,8 miljoner kronor. Inom grundskolorna berodde underskotten till största delen på en överkapacitet; verksamheten har inte fullt ut anpassats till ett minskat antal elever, främst i Djursholm. Ett antal oförutsedda händelser som stora vatten- och mögelskador påverkade ytterligare kostnaderna negativt jämfört med budget. Vidare innebar en genomförd upphandling av städ stora merkostnader jämfört med tidigare år och budget. Även inom skolverksamheten innebar nyrekrytering en löneglidning.

Vård och omsorg redovisade ett sammanlagt underskott på 2,6 miljoner kronor. Vård- och omsorgsboendena redovisade ett överskott på 1,4 miljoner kronor. LSS-verksamheterna, bestående av Personlig assistans Danderyd och två LSS-boenden, redovisade ett överskott på 1,0 miljoner kronor.

Hemtjänsten redovisade ett underskott på 5,2 miljoner kronor. Resultatet för hemtjänsten förbättrades jämfört med 2017 då underskottet uppgick till 9,2 miljoner kronor. Genom ett närmare samarbete mellan gruppchefer samt

framförhållning i verksamhetsplaneringen kunde personalresurserna nyttjas bättre. Sjukfrånvaron sänktes genom ett aktivt arbete för att öka arbetsmiljö och hälsa. För att lösa tidigare problem med rekrytering av sommarvikarier rekryterade hemtjänsten sommarvikarier från Finland utan merkostnad, vilket sänkte kostnaderna för övertid.

Investeringsredovisning

Verksamhetsområde	Budget	Bokslut	Avvikelse
Förskola	0	0,1	-0,1
Ungdom och skola	3,4	2,2	1,2
Vård och omsorg	0,3	0,1	0,2
Buffert centralt	1,1	0	1,1
Totalt	4,8	2,4	2,4

Investeringarna bestod huvudsakligen av möbler och inventarier.

Djursholms AB

Allmänt om verksamheten

Djursholms AB är helägt av Danderyds kommun.

Enligt bolagsordningen är ändamålet med Djursholms AB att främja kommunens exploateringsverksamhet för olika former av bebyggelse och anläggningar. Bolaget har också till ändamål att inom ramen för gällande lagstiftning och godtagen praxis förvärva, äga och förvalta eller försälja bebyggda eller obebyggda fastigheter för kommunal verksamhet, näringsverksamhet och fritidsändamål.

Kommunfullmäktige har uttalat att bolagets syfte är att tillhandahålla mark för rekreationsändamål samt park, gator och annan allmän plats. Mark för allmänt ändamål ska upplåtas utan ekonomisk ersättning. Bolaget ska även

verka för att bevara ett levande jordbruk i kommunen. Vidare ska bolaget i mån av resurser tillhandahålla lokaler för kommunal verksamhet.

För att utveckla sitt engagemang inom ovan redovisade och prioriterade verksamhetsområden ska bolaget successivt och i den takt som bedöms företagsekonomiskt lämplig försälja fastigheter och andra tillgångar som inte bedöms vara av intresse ur kommunal synpunkt.

Bolaget hade ingen anställd personal under 2018. Funktionen verkställande direktör köptes in av kommunledningskontoret.

Bolagets fastighetsinnehav

Djursholms AB:s fastighetsinnehav omfattar ett hundratal fastigheter. Arealmässigt utgörs merparten av markinnehavet av rekreationsområden, jordbruksmark och parkmark. Flera fastigheter saknar såväl bokfört värde som taxeringsvärde med hänsyn till att fastigheterna har varit i bolagets ägo under mycket lång tid och att marken i gällande detaljplaner är utlagd som park, gata eller annan allmän plats.

Av bolagets fastighetsinnehav den 31 december 2018 hade 13 fastigheter ett bokfört värde om 93,6 miljoner kronor. Av fastigheterna är 12 stycken taxerade till ett sammanlagt värde om 76,2 miljoner kronor.

Väsentliga händelser under och efter räkenskapsåret

Bolaget förvärvade två fastigheter: Svitiod 40 och Embla 10. Berga gård har tidigare använts som konferenslokal samt bostad. Vid årsskiftet 2018/2019 var fastighetsbildningen ännu inte genomförd och bolaget hade inte sökt lagfart. Svitiod 10 och Embla 10 är två äldre villor med fyra bostäder vardera och förvärvades av kommunen fullt uthyrda.

Projekteringsarbetet för en ombyggnad av Enebybergs gård fortsatte. Dessutom påbörjade bolaget utvecklingen av Berga gård med en uthyrningsprocess för att möjliggöra en caféverksamhet med mera.

Flerårsöversikt

(mnkr)	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Nettoomsättning	15,5	15,1	38,4	20,6	19,2	14,5	14,7
Resultat efter finansiella poster	-0,8	-0,1	22,1	2,4	-9,8	0,1	-0,3
Soliditet (%)	23,0	27,6	17,1	-4,6	-8,2	7,4	7,4
Eget kapital	25,2	26,1	14,0	-3,2	-5,1	5,0	5,0
Balansomslutning	109,9	94,7	81,7	69,5	62,1	67,1	68,0

Soliditeten visar bolagets långsiktiga betalningsförmåga, det vill säga hur stor del av balansomslutningen som har finansierats med eget kapital, genom aktiekapital och ackumulerade vinster. Soliditeten påverkas av en förändrad balansomslutning och ett förändrat resultat.

Fastighetsförvaltning

Den del av bolagets fastighetsbestånd som är av kommersiell karaktär omfattar:

	Antal	Yta (kvm)
Bostäder	19	1 992
Lokaler	18	12 138
Jordbruksarrende	1	
Övriga arrenden	10	

Kommunens tekniska kontor fullgjorde i princip samma arbetsuppgifter för bolagets fastigheter som för de fastigheter som ägs direkt av kommunen. Detta innebär att tekniska kontoret har svarat för ledning, upphandling och kontakter med upphandlade leverantörer och entreprenörer. Tekniska kontoret skötte även hyresfaktureringen.

Ekonomi

Bolagets intäkter uppgick till 15,5 miljoner kronor och utgjordes av hyres- och arrendeintäkter.

Resultatet efter finansiella poster visade ett underskott om 0,8 miljoner kronor före skatt.

Pågående projekt om 6,3 miljoner kronor förs i ny räkning.

Studievägen Fastighets AB

Allmänt om verksamheten

Studievägen Fastighets AB är helägt av Danderyds kommun.

Enligt bolagsordningen är ändamålet med Studievägen Fastighets AB att inom ramen för gällande lagstiftning och godtagen praxis förvärva, äga och förvalta eller försälja exploateringsfastigheter eller andra bebyggda eller obebyggda fastigheter för kommunal verksamhet.

Bolaget hade ingen anställd personal under 2018. Funktionen verkställande direktör köptes in av kommunledningskontoret.

Bolagets fastighetsinnehav

Studievägen Fastighets AB:s fastighetsinnehav omfattar två fastigheter: Skolan 12 i Stocksund och Danarö 6 i Danderyd.

Av bolagets fastighetsinnehav den 31 december 2018 hade fastigheterna ett bokfört värde om 4,6 miljoner kronor. En av fastigheterna var taxerad till ett sammanlagt värde om 3,6 miljoner kronor.

Väsentliga händelser under och efter räkenskapsåret

Studievägen Fastighets AB förvärvades av Danderyds kommun genom ett aktieöverlåtelseavtal i juni 2018. Samtidigt förvärvade bolaget fastigheten Danarö 6.

Resultatet efter finansiella poster visade ett underskott om 0,1 miljoner kronor före skatt.

Fastighetsförvaltning

Bolaget äger två fastigheter: Skolan 12 och Danarö 6.

Skolan 12 innehåller fyra lägenheter och ligger intill Stocksundsskolan. Avsikten är att fastigheten ska ingå i utvecklingen av Stocksundsskolan och ingå i det pågående detaljplanarbetet.

Danarö 6 innehåller fyra lägenheter. Danderyds kommun kommer att blockförhyra samt bygga om fastigheten så att den inrymmer sex lägenheter. Bostäderna kommer att uthyras genom socialkontoret som LSS-boende.

Kommunens tekniska kontor fullgjorde i princip samma arbetsuppgifter för bolagets fastigheter som för de fastigheter som ägs direkt av kommunen. Detta innebär att tekniska kontoret svarade för ledning, upphandling och kontakter med upphandlade leverantörer och entreprenörer. Kontoret skötte även hyresfaktureringen.

Ekonomi

Bolagets intäkter uppgick till 0,2 miljoner kronor och utgjordes av hyresintäkter.

Resultatet efter finansiella poster visade ett underskott om 0,1 miljoner kronor före skatt.

Årets resultat samt bolagets ekonomiska ställning framgår av nedanstående resultat- och balansräkning.

Flerårsöversikt

(mnkr)	2018	2017
Nettoomsättning	0,3	0,2
Resultat efter finansiella poster	-0,1	0,0
Soliditet (%)	97,9	4,0
Eget kapital	4,6	0,0
Balansomslutning	4,7	1,2

Soliditeten visar bolagets långsiktiga betalningsförmåga, det vill säga hur stor del av balansomslutningen som har finansierats med eget kapital, genom aktiekapital och ackumulerade vinster. Soliditeten påverkas av en förändrad balansomslutning och ett förändrat resultat.

Framtiden

Danarö 6 kommer att byggas om till ett LSS-boende med sex lägenheter som sedan hyrs ut genom socialkontoret.

Skolan 12 ingår i detaljplanearbetet för Stocksunds-skolan. Beroende på hur utformningen av skolan blir kan fastigheten komma att ingå i skolfastigheten. Fram till dess att en ny detaljplan är klar kommer lägenheterna att hyras ut med korttidskontrakt för sociala ändamål.

Nämndernas ledamöter

Kommunstyrelsen

Ordförande	Reichenberg Olle	M
1:e vice ordförande	Sylvan Bengt	L
2:e vice ordförande	Sahlström Siv	C
Ledamöter	Paulsen Anders	M
	Hökmark Isabella	M
	Bocander Hanna	M
	Ferenius Camilla	M
	Erlandsson Carina	M
	Nimmerstam Patrik	C
	Malm Charlotta	L
	Melian Catharina	S
	Forssman Peter	KD
	Robson Carolin	MP
	Åkervall Jenny	S
Ersättare	Bergman Ewa	L
	Eriksson Lovisa	C
	Hurtig Nielsen Ulla	M
	Isacsson Katja	M
	Johanson Håkan	KD
	Lilja Jan	S
	Lindgren Birgitta	L
	Ljungdahl Christian	C
	Nilsson Mats	M
	Stenflo Magnus	L

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Ordförande	Bergstrand Anders	M
1:e vice ordförande	Svennerstål Elvy	L
2:e vice ordförande	Sahlström Siv	C
Ledamöter	Hjelmqvist Johan	M
	Lilja Håkan	M
	Ala Naziri Artimis	M
	Lithander Edling Eva	C
	Linde Annika	L
	Enarsson Per	MP
Ersättare	Attling Bengt	L
	Boman Magnus	M
	Gahm Joachim	KD
	Hsieh Albrektsson	
	Stéphanie	M
	Johannesson Lukas	C
	Lilja Jan	S
	Strömbom Inger	KD
	Tursunow Sanna	M
	Uebel Ulf	L
	von Sydow Eva	C

Överförmyndarnämnden

Ordförande	Waldenström Lennart	M
Vice ordförande	Kärnekull Ingrid	L
Ledamöter	Olinder Eva	M
	Hedin Hans	M
	Corell Anna-Lena	M
	Kaiser Maria	C
	Adersteg Ann-Sofi	MP
Ersättare	Haas Peter	L
	Kowalkowska Jolanta	M
	Linton Ingegerd	KD
	Salomonsson Bertil	M
	Stjernberg Gustaf	C

Byggnadsnämnden

Ordförande	Hökmark Isabella	M
1:e vice ordförande	Nordmark Maarit	L
2:e vice ordförande	Eriksson Kristin	C
Ledamöter	Erneman Ingrid	M
	Hafström Erik	M
	Ahrle Leif	M
	Törnqvist af Ström Richard	M
	Isaksson Jesper	C
	Ståhl Ingemar	L
	Mårtensson Gustaf	KD
	Lindström Gun-Britt	MP
Ersättare	Deltin Walter	L
	Henriksson Cecilia	M
	Henriques Johan	M
	Hofström Bernt	S
	Håkansson Tord	C
	Lanneborn Rikard	M
	Lindberg Dick	C
	Sandell Margareta	L
	Sandmark Hélène	M
	Stael von Holstein Robert	M
	Stenflo Magnus	L
	Wretman Eva	M

Kultur- och fritidsnämnden

Ordförande	Hornberger Johanna	M
1:e vice ordförande	Hegardt Torun	L
2:e vice ordförande	Eriksson Lovisa	C
Ledamöter	Bergquist Christer	M
	Lindquist Sten	M
	Sundman Linnéa	M
	Näslund Fredrik	M
	Fabian Inger	C
	Lundgren Rolf	L
	Hansen Rolf	MP
	Lindgren Milles	KD
Ersättare	Arenius Mattias	M
	Armfelt Elisabeth	M
	Camehagen Lasse	C
	Fandrejewski Matteus	C
	Kimberly Reinler Liz	S
	Kotsinas Elisabeth	M
	Lindqvist Desirée	L
	Moller Pia-Lena	M
	Nilsson Klas	M
	Nybell Karl-Johan	C
	Rad Mani	M
	Sundqvist Lennart	L
	Åkervall Jenny	S

Tekniska nämnden

Ordförande	Sylvan Bengt	L
1:e vice ordförande	Olsson-Blomberg Inger	M
2:e vice ordförande	Elfving Jörgen	C
Ledamöter	Isacsson Katja	M
	Smidhammar Leo	M
	Jansson Stiernblad Richard	M
	Brandt Pelle	M
	Norlander Anders	M
	Strenger-Böös Christina	C
	Lindgren Tommy	L
	Johansson Olov	S
Ersättare	Lunell Erik	M
	Andersson Marianne	L
	Bergquist Maja	C
	Breitholtz Claës	M
	Dörlich Peter	L
	Helje Patric	C
	Hultgren Anders	KD
	Mårtensson Jan	M
	Norlander Pär	M
	Rosén Kjell	MP
	Rosenberg Anders	M
	Wästlund Gunilla	M

Fastighetsnämnden

Ordförande	Sjögren Torsten	M
1:e vice ordförande	Wallin Lars-Gunnar	L
2:e vice ordförande	Jellve Anette	S
Ledamöter	Lindqvist Jan	M
	Hiort Eva	M
	Sarkany Anna	M
	Ljungdahl Christian	C
	Mandahl Maria	C
	Backman Jan	L
Ersättare	Carlson Sven	M
	Göthlin Sara	L
	Johanson Håkan	KD
	Kyhlstedt Tord	M
	Meldahl Lennart	C
	Ostelius Mats	C
	Pfeiffer Carl Gustav	M
	Robson Carolin	MP
	Söderström Lind Christina	L

Utbildningsnämnden

Ordförande	Renstig Monika	L
1:e vice ordförande	Hurtig Nielsen Ulla	M
2:e vice ordförande	Nimmerstam Patrik	C
Ledamöter	Nibelius Robert	M
	Wevle Fredrik	M
	Hultblad Brigitta	M
	Strååt Lena	M
	Strenger-Böös Christina	C
	Palmquist Fredrik	L
	Inde Karsten	S
	Liljegren Gunnar	KD
Ersättare	Abramowicz Elisabet	L
	Almquist Pontus	L
	Borison Bodil	M
	Cronvall Morén Lena	M
	Dahlberg Ingela	C
	Lunding Erika	MP
	Nordvaller Karin	M
	Ohlén Anna	C
	Tidström Catrin	M
	Wrangle Örjan	M
	Ålander Cecilia	M

Socialnämnden

Ordförande	Erlandsson Carina	M
1:e vice ordförande	Lindgren Birgitta	L
2:e vice ordförande	Rosén Ruby	MP
Ledamöter	Sundman Birgitta	M
	Nilsson Mats	M
	Tidström Andreas	M
	Böös Christina	M
	Ringstedt Lena	C
	Swartling Robert	C
	Roos Robert	L
	Hårleman Dorothea	KD
	Dath Anita	M
Ersättare	Eklund Margareta	M
	Engman Christopher	M
	Frostell Elisabet	M
	Gottfries Dahlberg Birgitta	L
	Gröndal Johan	M
	Haas Wiveca	L
	Lilja Ulla	S
	Lindman Marko Eva	C
	Markkanen Petri	M
	Stjernberg Gustaf	C
	von Porat Marianne	M

Produktionsutskottet

Ordförande	Reichenberg Olle	M
1:e vice ordförande	Bergman Ewa	L
2:e vice ordförande	Malm Charlotta	L
Ledamöter	Bocander Hanna	M
	Eriksson Lovisa	C
	Melian Catharina	S
	Paulsen Anders	M
	Åkervall Jenny	S
Ersättare	Ferenius Camilla	M
	Hökmark Isabella	M
	Johanson Håkan	KD
	Robson Carolin	MP
	Sahlström Siv	C
	Sylvan Bengt	L

Redovisningsprinciper 2018

Kommunal redovisningslag

Årsredovisning har upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen (SFS 1997:614) och Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer.

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst 3 år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde. Gränsen för mindre värde har satts till ett basbelopp och gäller för alla materiella och immateriella tillgångar.

Nedskrivningar

Återvinningsvärdet på tillgångar som är föremål för nedskrivning beräknas till nettoförsäljningsvärde.

Avskrivningar

Avskrivningar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet. På tillgångar såsom mark, konst och pågående arbete görs inga avskrivningar.

Komponentavskrivning tillämpas från och med 2016 på nya anläggningar.

Avskrivningstider

Följande avskrivningstider tillämpas normalt i kommunen: 3, 5, 7, 10, 15, 20, 30 och 50 år. För komponentavskrivningar gäller följande avskrivningstider:

Markanläggning	30 år
Stomme/grund	80 år
Tak/fasad/fönster	30 år
Byggnadsinventarier	30 år
Inre ytskikt	20 år
Yttre ytskikt	20 år
Installationer	25 år
Tekniska installationer	15 år
Vitvaror/fastighetsmaskiner	15 år

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärdet. Omsättningstillgångar har redovisats till det lägsta värdet av anskaffningsvärde och verkligt värde på balansdagen.

Klassificering

Fordringar och skulder som förfaller till betalning inom tolv månader från balansdagen har klassificerats som kortfristiga. Fordringar och skulder som förfaller till betalning efter tolv månader från balansdagen har klassificerats som långfristiga.

Exploateringsfastigheter, som avses att avyttras inom en utsatt tidsram, och som i övrigt uppfyller rekommendationer för klassificering redovisas som omsättningstillgång.

Affärsverksamhet

När avgiftsuttaget överskrider självkostnaden redovisas detta som en skuld i kommunens balansräkning. Ett motsvarande underutttag jämnas ut inom en treårsperiod över balansräkningen, men överskrider tidsperioden redovisas en förlust enligt försiktighetsprincipen.

Redovisning av intäkter

Investeringsbidrag, anslutningsavgifter och gatukostnadsersättningar tas upp som en förutbetalad intäkt och redovisas bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningarnas respektive nyttjandeperiod.

Jämförelsestörande poster

Exempel på jämförelsestörande poster är realisationsvinster, realisationsförluster samt större poster av engångskaraktär som inte tillhör den normala verksamheten.

Redovisning av lånekostnader

Kommunen tillämpar huvudmetoden vilket innebär att lånekostnaden belastar resultatet den period den uppkommer.

Pensionsåtaganden

Kommunens pensionssskuld redovisas dels som en avsättning i balansräkningen dels som en ansvarsförbindelse. Äldre pensioner intjänade till och med 1997 redovisas som en ansvarsförbindelse. I balansräkningen redovisas samtliga pensionsåtaganden som intjänats från och med 1998.

Kommunen har sedan 1998 en extern medelsförvaltning som avser att täcka delar av pensionsutbetalningarna som redovisas som ansvarsförbindelse. Av detta följer att kommunen i enlighet med god redovisningssed belastar resultatet med såväl förändringen av intjänad pension som utbetalda pensioner.

Förpliktelser för pensionsåtaganden för anställda i kommunen är beräknade enligt RIPS 17. Förvaltare av pensionssskuld inklusive prognoser för framtida pensionskostnader är KPA.

Försäljning och inköp av anläggningstillgång

Vid försäljning och köp av anläggningstillgångar gäller som huvudregel att händelsen hänförs till det räkenskapsår när avtal tecknas, under förutsättning att det föreligger giltiga politiska beslut.

Skatteintäkter

Slutskatteavräkningen har beräknats enligt Sveriges Kommuner och Landstings prognos i december 2017. Detta följer den rekommendation som Rådet för kommunal redovisning har utfärdat, rekommendation 4.2.

Sammanställd redovisning

Enligt den kommunala redovisningslagen ska årsredovisningen omfatta även den verksamhet kommunen bedriver i form av andra juridiska personer. Syftet med den sammanställda redovisningen är att ge en samlad bild av nämndernas och bolagens verksamhet och ekonomiska ställning. De koncerninterna transaktionerna elimineras för att ge en rättvisande bild av resultat och ekonomisk ställning.

Kommunen konsoliderar sitt helägda bolag Djursholms AB i den sammanställda redovisningen.

Definitioner till årsbokslut 2018

Anläggningstillgångar är tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk i kommunens verksamheter. Kan vara ”materiella” i form av byggnader, fordon, maskiner och inventarier. De kan även vara ”immateriella” i form av vissa utvecklingsinsatser eller goodwill.

Kapitalkostnader är dels avskrivningar på anläggningstillgångar som är en periodiserad kostnad under anläggningens ekonomiska livslängd, dels av ränta på den kapitalbindning som tillgången representerar.

Avsättningar är förpliktelser som är hänförliga till räkenskapsåret eller tidigare räkenskapsår och som på balansdagen är säkra eller sannolika till sin förekomst men ovissa till belopp eller till den tidpunkt då de ska infrias. Exempel på avsättning är pensionsutfästelser för intjänad pension från 1998 och framåt.

Balanskravet är av lagstiftaren kopplat till resultaträkningen. Enligt kommunallagen ska budgeten upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna (KL 8 kap 4 §). Om det redovisade resultatet blir negativt för visst räkenskapsår ska det negativa resultatet regleras senast det andra året efter det att underskott uppstod.

Vid avstämning mot balanskravet ska realisationsvinster från försäljning av anläggningstillgångar exkluderas, realisationsförluster ska dock ingå vid sådan avstämning.

Balansräkning (BR) är en sammanställning av tillgångar, eget kapital, avsättningar och skulder på balansdagen, det vill säga redovisningsperiodens sista dag. Balansräkningen ger en bild av kommunens ekonomiska ställning på balansdagen.

Eget kapital är skillnaden mellan tillgångar och skulder och visar hur stor del av kommunens totala kapital som inte finansieras med skulder. Eget kapitals andel av totalt kapital (balansomslutningen) utgör det finansiella måttet soliditet som anger kommunens långsiktiga betalningsförmåga. Ju högre tal desto starkare balansräkning har kommunen.

Omsättningstillgångar är de tillgångar som kommer att omsättas inom de närmaste 365 dagarna från balansdagen. Ur omsättningstillgångar hämtas ett annat finansiellt mått som benämns likviditet. Likviditeten återger kommunens kortsiktiga betalningsförmåga och brukar indelas i balanslikviditet som är totala omsättningstillgångar dividerat med kortfristiga skulder. Kassalikviditet är ett mått där likvida medel divideras med kortfristiga skulder. Måtten ger en uppfattning om kommunens kortsiktiga betalningsförmåga.

Finansieringsanalysen visar kassaflödet från verksamheten inklusive förändringen av rörelsekapitalet, kassaflöde från investeringsverksamheten samt finansieringen. Summan av dessa poster ger förändringen av likvida medel.

Finansnetto är skillnaden mellan finansiella intäkter och finansiella kostnader i resultaträkningen.

Årets resultat visar förändringen av det egna kapitalet.

Nettoinvesteringar är kommunens samlade investeringsverksamhet under räkenskapsåret där utgifterna reducerats med exempelvis investeringsbidrag från staten.

Driftredovisning är nämndernas verksamheter som stäms av mot den av fullmäktige beslutade budgeten för verksamhetsåret. Nämndernas verksamhet presenteras i årsredovisningen dels sammantaget för hela nämndens verksamheter dels i bilaga där respektive delverksamhet framgår.

Begreppsförklaringar till RK-analysen

Resultat och kapacitet

Resultat

Årets resultat och dess orsaker kartlades. En eventuell obalans, det vill säga att kostnaderna överstiger intäkterna eller att en rörelseriktning mot obalans sker, är en varnings-signal. Under detta perspektiv analyseras också investeringar och deras utveckling.

Nyckeltalet nettokostnadsandel speglar hur stor del av skatteintäkter och statsbidrag som den löpande driftverksamheten tar i anspråk. Hur nettokostnaderna utvecklas i förhållande till skatteintäkter och statsbidrag är viktigt för kommunens ekonomi. Det utrymme som finns kvar kan till exempel användas till amorteringar av långfristiga lån, finansiering av investeringar eller sparande. Nyckeltalet bör ligga under 100 procent.

Självfinansieringsgraden mäter hur stor andel som kan finansieras med de skatteintäkter som återstår när den löpande driften är betald. Om självfinansieringsgraden är 100 procent innebär det att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar och inte behöver låna för att investera. Därmed stärks kommunens långsiktiga, finansiella handlingsutrymme.

Kapacitet

Kapacitet handlar om att mäta och redovisa vilken långsiktig finansiell motståndskraft kommunen har. Viktiga mått när kapaciteten analyseras är att studera hur soliditeten och låneskulden förändras över tiden.

Soliditeten visar kommunens långsiktiga betalningsförmåga; det vill säga hur stor del av balansomslutningen som finansierats med eget kapital genom aktiekapital och ackumulerade vinster. Soliditeten påverkas av en förändrad balansomslutning och ett förändrat resultat.

Finansnettots utveckling är intressant från finansierings-synpunkt. Den visar kommunens kostnader för att finansiera tillgångarna med lånade medel.

Skuldsättningsgraden speglar hur stor andel av tillgångarna som har finansierats av främmande kapital. Skuldsättningsgraden har en nära koppling till nyckeltalet soliditet. En hög skuldsättningsgrad medför en låg soliditet, och tvärtom.

Från och med 1998 redovisas kommunens pensions-skuld enligt den så kallade blandmodellen. Pensioner som är intjänade efter 1998 har avsatts i balansräkningen. Intjänade pensioner före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse utanför balansräkningen.

Risk

Med risk avses hur kommunen är finansiellt exponerad. En god ekonomisk hushållning innebär att kommunen i ett kort- och medellångt perspektiv inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella problem. Kommunen ska upprätthålla en sådan likviditet eller kortfristig betalningsberedskap att de löpande utbetalningarna kan göras utan besvär.

Ett mått som mäter den kortfristiga betalningsberedskapen är balanslikviditeten (omsättningstillgångar delat med kortfristiga skulder). Om måttet är 100 procent eller över innebär det att skulder som förfaller inom den närmsta tiden kan betalas.

Stora borgensåtaganden kan betyda en finansiell risk för kommunen i form av övertagande av lån.

Kontroll

Med finansiell kontroll avses bland annat hur en upprättad budget och prognos följs. En god följsamhet mot budget och prognos är ett uttryck för god ekonomisk hushållning.

Prognossäkerheten visar på hur ekonomistyrningen i kommunen bidrar till att en god ekonomisk hushållning upprätthålls. Det innebär att kommunen på ett bättre sätt kan korrigera eventuella svackor på kort sikt.

Foto:

Produktion: Fernemo Information & Grafik AB, Nora; sättnig: Zarah Virtanen Windh; textbearbetning: Caroline Degerfeldt, korrektur: Åsa Eckerrot

Danderyds kommun
Djursholms slott, Box 66
182 05 Djurholm
08-568 910 00 • www.danderyd.se

